

**ФЛАШ
ГОРДОН**

**КРОЗ
ВЕКОВЕ**

ОМЧА ОКО ВРАТА

Сваки државник у Локриди, покрајини у старој Грчкој, који би желео да предложи неки нов закон морао је да се пред скупом старца, који су о то-

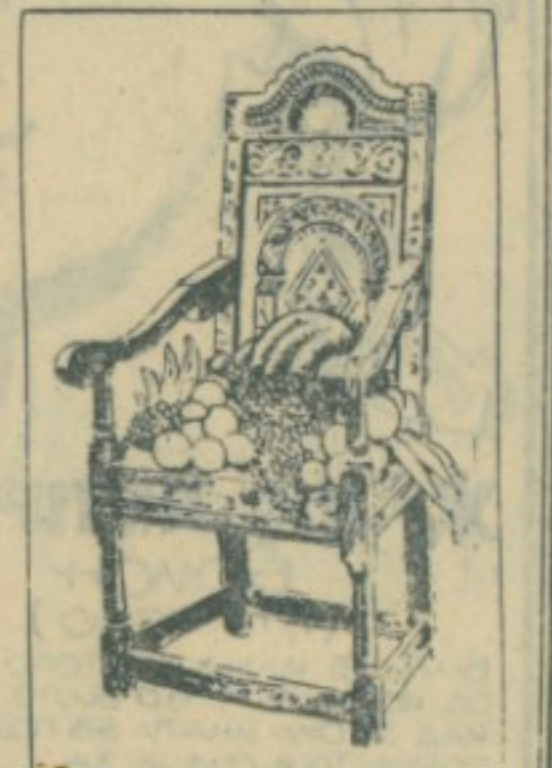
ме одлучивали, појави са омчом око врата. У случају да његов предлог буде одбијен њега би на лицу места том истом омчом задавили. Због тога више од два века у овој покрајини није био донет, а вероватно ни предложен, ни један једини закон.

**НАЈВЕЋЕ ЗРНО
ГРАДА**

Највеће зрно града чија је величина била званично утврђена било је нађено 1928. године у области Потер, у америчкој савезној држави Небраски. Зрно је имало у обиму 42 сантиметра и било је тешко 700 грама.

СТОЛЦА - ПОРЕЗНИК

У индијском граду Цхансију 120 година је владао обичај да сваки трговац и продавац који би ушао у град остави одређен део своје робе на ову столицу. Та роба се затим продавала и зарада од

ње предавана је заповеднику града који је био обавезан да половину добијеног новца употреби за добро свих грађана.

У ОВОМ БРОЈУ: Месечева соната. Ситаре кафане у Београду. Из збирке чика Ситаре. Енциклопедија рекорда. Волећи рад најбољи је алаш. Ојасне ситазе. Хумор. Анејдоше.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА РЕКОРДА

Дело у коме се објављују необични рекорди из целог света као што су: ко има најдуже бркове, ко је доживео да види највећи број потомака и томе слично. На слици: највећа пула на свету.

Као и Енглези код којих је енциклопедија Гинес већ постала класична, Французи и Немци ће исто тако ускоро добити своју енциклопедију рекорда. То ће у ствари бити европска издања познатог британског дела.

Гинесова књига рекорда има у Енглеској необичан значај. Енглези се најстрасније на свету кладе и ова књига им служи као приручник и не погрешиви саветодавац у случајевима када у кафани, кухињи доколице или код пријатеља један друге поставе питање: „који је највећи...?“, „шта је најдуже...?“, „који је најмањи...?“ итд. Листајући странице Гинеса можемо наћи и следеће сасвим неочекиване податке:

Најдуже бркове на свету има неки Индијац Утар Прадеш — 259 сантиметара.

Рекорд у склапању бракова држи Беверли Нина Авери, из Лос Анђелоса, која се досад удавала 14 пута.

Светски рекорд у рађању деце држи Русиња Федора Васиљева која је живела у

прошлом веку и донела на свет 69 деце од којих су 32 били близанци, 21 тројке и 16 четворке.

Занимљиво је поводом чега је настала ова необична књига. Директор познатих британских фабрика из Даблина сер Хјуџ Бивер ловио је 1954. године тетребове у шкотским планинама. Размишљајући о свом потпуном неуспеху он је дуго и бескорисно расправљао са осталим ловцима о брзини којом лете тетребови и сваки пут измичу његовом пушчаном арму. Да убудуће не би трајно време на такве некорисне разговоре он је двојици новинара, близанцима Хорису и Росу Мак Рајтеру, унуцима познатог шкотског конструктора првог волтметра, поручио да напишу књигу која ће представљати светску енциклопедију „нај“. Прво се распитао којом брзином лете тетребови и сазнао да она износи 85 километара на сат.

Мак Рајтерови су савесно прикупљали необичне и занимљиве податке. А своју књигу саставили за четири месеца тако да се прва енциклопедија рекорда појавила 1955. године и одмах привукла велики број заинтересованих.

Дело остаје уз неке допуне непрестано актуелно и браћа Рајтер готово сваке године објављују нова издања. Њихови дописници из 110 земаља непрестано рију по свим светским библиотекама не би ли додали неко ново „нај“ овој импозантној збирци светских рекорда.

Најнеобичнији од свих сарадника енциклопедије Гинес је свакако један професор који се налази у азилу за умоболне злочинце у Бредмору. Мада га друштво не сматра нормалним и он је са своје стране допринео да неколико података нађу место међу 20.000 рекорда Гинесове енциклопедије.

ПРВА МАТУРАНТКИЊА У СРБИЈИ

Школовање женске деце у гимназији почело је тек седамдесетих година прошлог века, мада је прва гимназија у Крагујевцу основана још 1833. У списку њених ученика појављује се прво женско име — Мара Поповић, у школској 1879. години, која је једина ученица IV разреда. Она је доцније постала учитељица. У школској години 1884—1885. било је већ у IV разреду десет ученица и оне су имале засебно одељење.

Али тада девојчице нису могле да се упишу у више разреде. Прва је Софија Ђорђевић се није уписала на факултет, пошто

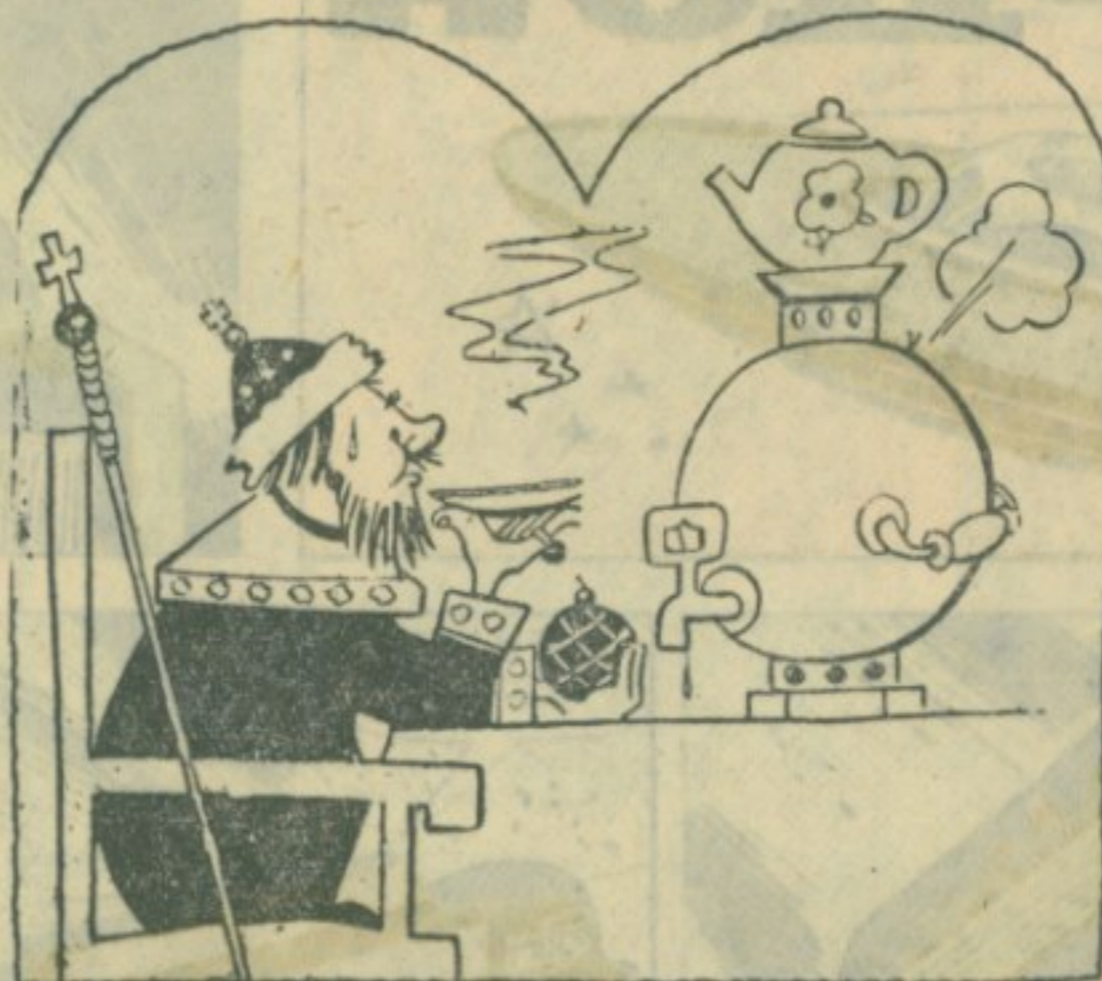
Њевић (1880) тражила дозволу да се упише у пети разред. Стари директор гимназије Сима Живковић није хтео да је прими док не добије одобрење Министарства просвете. Тек је њен случај створио преседан — отада су се и девојке могле уписивати у више разреде па је установљена мешовита гимназија.

Тада се матура полагала по свршеном седмом разреду гимназије па је и Софија Ђорђевић, поред својих 12 другова, одлично положила матуру 1882—1883. године.

Софија Ђорђевић се није уписала на факултет, пошто

се ускоро после положене матуре удала за Перу П. Ђорђевића (1885—1902) који је тада био професор гимназије у Крагујевцу, а био познат и као филолог, књижевник и критичар. Дуго је у гимназијама употребљаван његов уџбеник „Из теорије књижевности“. Као млад човек (1874) био је сарадник крагујевачке „Јавности“ а фебруара 1875. учествовао је у демонстрацијама са „црвеним барјачетом“ због чега је био ухапшен заједно са још једним наставником гимназије и књижевником Сретом Стојковићем.

»А чај рађа на дрвету«

Мада се чај у неку руку пи. Заправо, са чајем су се сматра руским националним напитком, он је у Руски народи. Путписац Василиј постао познат готово истовремено кад и у Европском трдесетих година 17. века

да је код неког монголског феудалца пио чај. Пре код Монгола је и дошла, у руски и наш језик, кинеска реч „чај“ као назив за овај пријатан напиток. Старков у свом путопису овако каже: „Монголи ову течност називају чај, али ја не знам да ли су то листови неког дрвета или трава“.

Недовољно Старкова убо за је решио Федор Бажков. Вративши се с пута по Кини (1654—1657), он описује своје доживљаје на путу и каже на једном месту: „А чај рађа на дрвету“.

Године 1659. у Кину је кренуо изасланик цара Алексеја Иван Парфиљев. Са кинеског двора је донео многе поклоне, међу другима и 160 килограма чаја. Москва је прва имала прилике да се упозна са овим мирисним напитком.

Ripley's — Веровали или не!

ХРАМ ЗА ВЛАС КОСЕ

УТ ЛУАНГ, ХРАМ У БЛИЗИНИ ВИЕНТИЈАНА У ЛАОСУ, БИО ЈЕ ПОДИГНУТ ДА БИ СЕ У њЕМУ ЧУВАЛА ЈЕДНА ВЛАС С ОБАВЕ ГЛАВЕ — АЛИ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ГРАЂЕВИНА БИЛА ГОТОВА ВЛАС ЈЕ БИЛА УКРАДЕНА.

2-18 © King Features Syndicate, Inc. 1962 World rights reserved

ЖАНА ЛЕПРИНС

БОМОН (1711 - 1780)

БИЛА ЈЕ МАЈКА ШЕСТОРО ДЕЦЕ ОД КОЈИХ ЈЕ ПРВО БИЛО РОЂЕНО КАД ЈЕ ОНА ИМАЛА 53 ГОДИНЕ. ПОРЕД ТОГА ОНА ЈЕ ЗА 34 ГОДИНЕ НАРИСАЛА 66 КРСТА.

БЕЛКА

ПЕРСИЈСКА МАЈКА ИОНА БИРСА ИЗ СТЕМФОРДА (САД) ОДОМЦА ЈЕ БЕЛКА. КАД ЈЕ БИЛА МАЧЕ А ИПАК ЈЕ И ДАНАС ЖИВАЈНА ИАКО ИМА 22 ГОДИНЕ.

ЦВЕТНИ ЧАСОВНИК

У БРАДФОРДУ У ЕНГЛЕСКОЈ НАЧИЊЕН У ЧАСТ ПЕДЕСЕТГОДИШЊИЦЕ ИЗБОРА ПРВОГ ПРЕДСЕДНИКА ОПШТИНЕ. НАТРАЖИТИ ЈЕ САТ У ЧИТАВОМ ГРАДУ.

ОВА РЕЛИКВИЈА КОЈА СЕ ЧУВА У МУЗЕЈУ СТАРЕ УМЕТНОСТИ У ЛИСАВОНУ НАЧИЊЕНА ЈЕ ОД ПРВЕ КОЛМКИНЕ ЗЛАТА ДОНЕТЕ ИЗ КАЛУТЕ КАДА ЈЕ ВАСКО ДА ГАМА ОТКРИО МОРСКИ ПУТ ЗА ИНДИЈУ (1498)

ДВОБОЈ ЗА КРАЉЕВСТВО

ДВА СИНА БЛИЗАНЦА СИЈАМСКОГ КРАЉА ИНТРАЈИЕ ДОГОВОРИЛИ СУ СЕ, 1424. ГОДИНЕ, ДА БОРЕКИ СЕ НА СЛОНОВИМА ОДЛУЧЕ КОЈИ ЋЕ ОД ЊИХ НАСЛЕДИТИ ОЦА. У ДВОБОЈУ СУ ОБОЈИЦА ПАЛИ НА ЗЕМЉУ И СМРТНО СЕ ОЗЛЕДИЛИ А ЊИХОВ МЛАЂИ БРАТ БОГОМАРАЦА II ПОСТАО ЈЕ КРАЉ СИЈАМА.

ЗАБОРАВЉЕНИ МАРТЕН

Године 1864. француски инжењер Пјер Емил Мартен пронашао је метод добијања челика у такозваним Мартеновим пећима. Његов изум је био сместа прихваћен и баснословна добит потекла је у ње пове предузимљивих пословних људи. Тридесет година касније била је донета одлу-

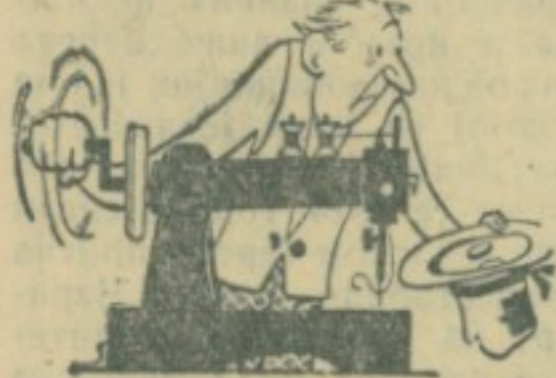
ка да се Мартену подигне споменик. На пиједесталу споменика требало је да буде урезан датум његовог рођења и смрти. Али, када је умро Мартен? Готово пуне две године трајало је прекопавање по архивама и матичним књигама и на крају је откривено да је Мартен још жив и да тавори своје последње године стар, сиромашан и заборављен од свих.

НОВ АПАРАТ ЗА МЕРЕЊЕ ВИНА

Добитник Нобелове награде за хемију професор Либи са Универзитета у Лос Анџелосу, испитивао начин који ће омогућити тачно утврђивање старости воде, вина и других течности. За ово употребљава тритијум, најтежи изотоп водоника. Контрола течности и нарочито алкохолних пића свакако неће одговарати фалсификаторима пића.

Невоље проналазача

Једну од првих машина за шивење конструисао је 1829. године млади лионски кројач Бартоломеј Тимоне. Али, у његовом родном граду његов проналазак није нашао никакву примену. Чак ни у Паризу,

где је отишао по савету својих пријатеља, он за свој изум није добио ни признање ни новац. Само један једини пут проналазак је донео Тимонеу извесну зараду: када је на повратку из Париза приказивао људима своју „необичну играчку“ за шта су му они, као каквом уличном певачу или верглашу, спуштали по који новчић у шешир.

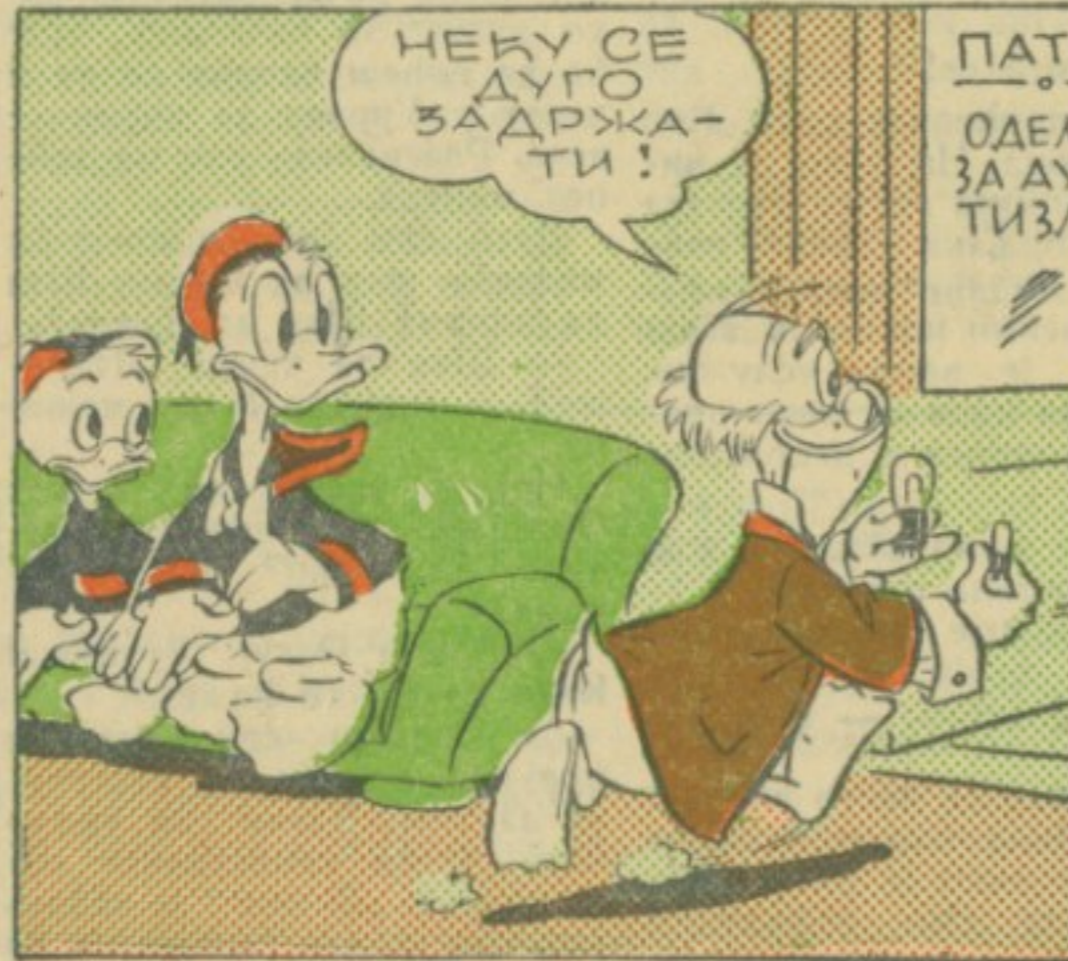
Једина конструкција која се може видети само са Ме-

— ГЛУП, КОЛИКИ ЈЕ ЗИД!

сеца је велики кинески зид који се простире од провинције Пе-Ше-Ли до Со-Шо на граници Туркестана. Дужина зида направљеног у другом веку пре наше ере износи 4000 или 5000 километара, не зна се тачно.

Највиша кућа на свету налази се у Њујорку — то је Емпајер стејт билдинг са 102 спрата. Један пољски скијаш кад је дошао у Њујорк по-

У СВЕТУ ЧУДА

тукао је светски рекорд у пењању уз ступнице — попео се на 102. спрат за 21 минут. Са телевизијским торњем зграда је висока 449 метара. Међутим, један те-

— АХ! НАЈЗАД ВРХ!

левизијски торањ у америчкој савезној држави Мисури још је виши — 510 метара.

Данас смо већ скоро заборавили хула-хоп, међутим неки Ј. П. Фурније је постигао

рекорд: за 6 часова је начинио 46.880 обртаја или просечно 133 окрета у минути.

Индус Абдулазиз Кан се 1950. године возио бициклом по ивици једног круга, и није сишао са бицикла ни један једини пут, 76 часова и 41 минут.

— ОН ЗАМИШЉА ДА ЈЕ НА ВИЦИКЛИСТИЧКОЈ ТРЦИ ОКО СВЕТА.

Ове године је један амерички студент постигао рекорд у јахању на дрвеном коњу

— МИСЛИТЕ ЛИ ВИ ДА ЈА НЕ ТРЕБА ДА СПАВАМ? на рингшпилу у циркусу, на коме је остао 23 часа и 30 минута.

Становник француског града Нанта, Мишел Периго је исто толико љубитељ еквилибристике колико и хармонике. Поставио је зато на три боце столицу, сео на њу и

свирао на хармоници 10 часова.

— ШТЕТА! УПРАВО САМ ХТЕО ДА ГА АНГАЖУЈЕМ КАО СПИКЕРА НА РАДИЈУ.

Француски цез свирач, Франсоа Вридаг је ударао у

добош 81 час и 14 минута и после тога се онесвестио.

Рекорд у свирању на акордеону постигао је Хенри Мазир: 166 часова.

Два метра крвавица појео је за пола часа Реми Мајн децембра 1961. године.

Највиши водопад на свету — 800 метара је Енџелов водопад у Венецуели.

— АМАН, НЕ УЛИВАЈТЕ СЕ ВИШЕ!

Јужна Америка има још један „водени рекорд“ — то је огромна река Амазона која годишње излучи у Атлантук 3800 кубних метара воде.

ПРВИ ФУДБАЛСКИ МУЗЕЈ

У британском граду Хичину постоји први фудбалски музеј на свету. Мала варош има само 23.000 становника а фудбал је главна страст свих његових мушких и женских становника, како одраслих тако и деце. Месни клуб Хичин ће ускоро да прослави стогодишњицу. Основан је 1865. године и његови „устројтељи“ су се налазили међу утемељачима Енглеске фудбалске федерације.

Збирка хичинског фудбалског музеја садржи низ изванредно ретких предмета: први пар фудбалских ципела са крампона Стенлија Метјуа и чек од 20.000 ливри стерлинга којим је Челси купио славног фудбалера Томи Лаутона. Ту је и ортопедски прслук који је голман Берт Трауман месецима носио пошто му је после једне параде на голу Манчестра сломљен врат.

Необично је занимљив оригинални рукопис једне спорт-

ске песме популарне и данас састављене у част победе Тотенгема. Међу безбројним фотографијама славних фудбалера и незаборавних мечева једна од најнеобичнијих је она на којој се види једанаесторица браће Копердал из Хала који су се 1914. године спрели на фудбалском терену против једанаесторице браће Чарлсворт из Сканторпа. Родитељи играча су били линијске судије а само главни судија није припадао ни једној ни другој породици.

Музеј свакодневно добија многе поклоне и занимљиве примерке из ризнице светских фудбалских реткости. Тако је Московски Динамо недавно послао малом енглеском клубу цео сандук музејских предмета из СССР.

По угледу на Енглезе ускоро ће фудбалске музеје основати француски град Мобез и Мадрид у Шпанији.

ДЕТЕКТОР ЗА ОТКРИВАЊЕ ЛАЖИ

Амерички листови пишу о „читавом русвају“ који је изазвао апарат за откривање лажи у једном великом трговачком предузећу. Поред ове необичне електронске машине морали су да продефинишу сви службеници предузећа. Резултат је био поражавајући: две третине службеника чии се број пење на хиљаде признао је пред овом машином разне крађице, злоупотребе, неправилности па и крупније крађе — тако да је анкета не само задала силан посао и брину власницима предузећа већ и полицији и суду.

имате фантазију од машине. Шта вам је ово! Подсећа на машину за сушење рубља. А шта јој је ово?

— То је њена памет.

— Е, знате шта! Ако памет ваше машине тако изгледа...

— О памети се не суди по спољашњем изгледу — побуних се.

— Ипак, ја волим да је слепо. Можете ли ми помоћи?

Олга је радила у Институту за биометрију. То ју је и довело к мени.

— С таквом памету за израчунавање ће се изгубити десет година — гуњала је док сам ја на клавијатури откуцавао њен задатак. — А професору Павлову је одговор потребан прекосутра.

— Ево одговора — рекох, пружајући јој таблицу са цифрама

— Шалите се!

— Не, проверите сами. Ево и графикана. На њему је читав економија нашег царства водених биљака. Тачку равнотеже „Лудвиг“ вам је подвукао црвеним мастилом. Наш „Лудвиг“ је веома услужан, чак и онда када се неко према њему односи с непоштовањем.

Олга се мало збуни и као кривац погледа машину.

— Дозволите ми да дођем вечерас и да са „Лудвига“ обришем праšину — рече тихо.

Отада смо се често виђали. Она је била оличење самог живота, толико је била лепа.

И трчали смо асфалтним путем према космодрому све док неко од нас не би поустао. Најчешће ја.

Једном Олга није долазила неколико дана, а кад је дошла била је замисљена и жалосна.

— Шта је с тобом, Оља?

— Питај „Лудвига“. Он, по теби, све зна.

Невесело се осмехнула. Узели смо се за руке и пошлИ путем.

— Колико времена лети рачета до Месеца? — запитала ме је.

— Зависи од трасе. Двдесет до тридесет часова.

— Како је то дуго...

Све је било као у сну а не знам како смо се нашли на обали Великог језера.

— Погледај, Владо, ено га!

— ускликнула је показујући Месечев одрај у води. — То лико желим да будем тамо...

— А ја желим да ти кажем, Оља...

— Не треба, Владо. Ја сутра одлећем. Волим једног човека. Зове се Григориј... Ти га свакако знаш. И он је тамо — показала је Месцу.

Вратили смо се ћутећи. Ево ми је тешко да је погледам у очи. Желео сам да обласци закљоне Месец. И кад

та преправљали и додавали разне делове да се временом претворно у право чудовиште. Али, зашто вам то причам, ви и сами то добро знате.

Изашао сам из кабинета. Сачекао ме је Герман. Стао је да ми хвали стари апарат надајући се још да га можемо спасти.

— Чујте, Германе, а зашто се тај апарат зове „Лудвиг“?

— Запитах га.

— Никад о томе нисам мислио, Владо. Знам само једно да се тако зове више од 70 година. Једном сам у библиотеци наишао на нека научна израчунавања извршена помоћу „Лудвига“ још 1975. године. Већ тада се та машина тако звала.

Нисам ни приметно када је и како опустео центар за израчунавање, када су окна потамнела а у лабораторијама се упалила светлост. Отворио сам прозор. Сасвим ниско над хоризонтом рађао се Месец према коме је Олга летела.

— Ето, Лудвиге, остали смо сами — прошапутао сам прилази старом апарату. На изгребаном пулту горела је првена неонска сигналица која је означавала да је памет машине укључена и да она и даље упија у себе све што људи крај ње говоре и раде. — Веома ми је тешко. Кад би ти знао колико ја волим Олгу. Ђутиш? Да, ти си заиста несавршена машина. За сто година нису те научили да гво ринш. А можда ми је баш због тога сада добро поред тебе.

Сиви стадији машине били су покривени прашином, изолација на кабловима пошрпена ла. Постало ми је јш теже.

Ето ту, код тог суматора, први пут су се среде наше очи.

Олга ми је тада казала:

— А ја сам мислила да ви

Фантастична прича о старом електронском мозгу који је у прави час из свог стогодишњег памћења извукао стару, заборављену сонату

машину има места на тринаестом спрату. Тамо, у једној аудиторији лежи архива која је давно преснимљена на цилиндре.

Знао сам да ми неће успети да спасем „Лудвига“, али сам ипак отишао шефу центра за израчунавање.

— Седите, Владо. Таман сте дошли да поразговарамо о „Лудвиговој“ судбини. Како је отпутовала Олга?

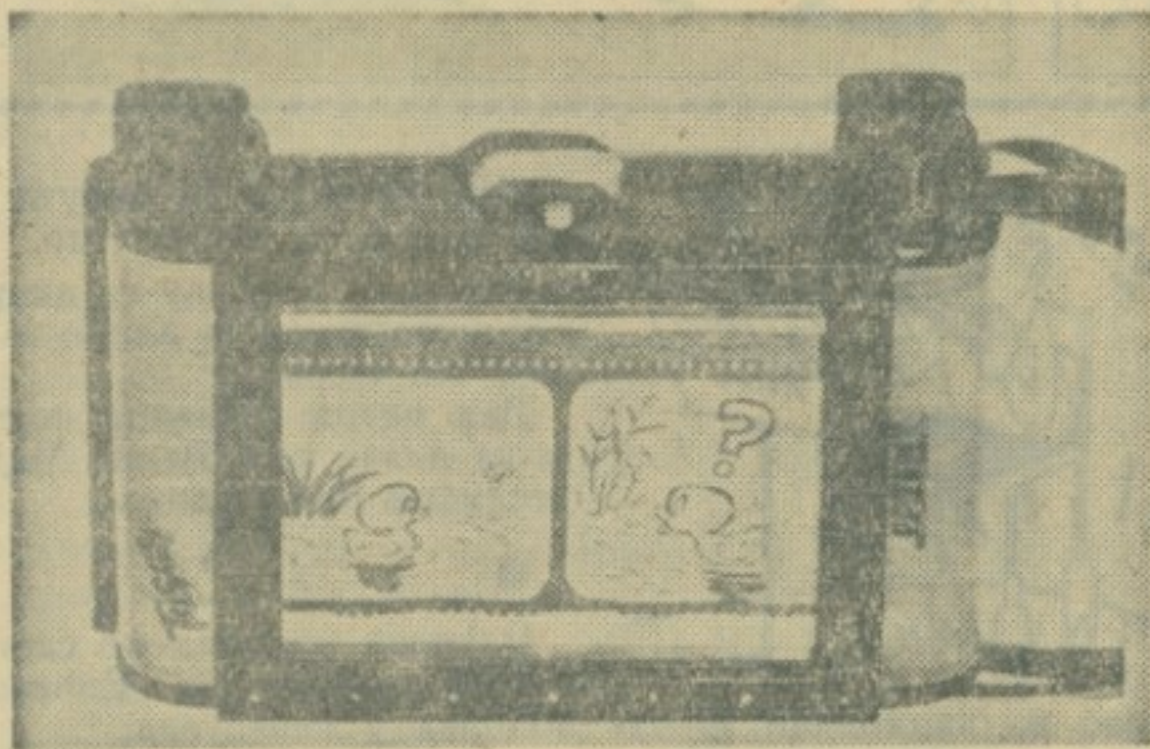
— Добро — одговорио сам и покушао сам да се осмехнем. — Ипак, зар не бисмо могли да га оставимо?

— Шта то говорите, Владо Авдреевичу? — запањено је радирио руке. — Па он је толико стар. Свега пола милиона рачунских операција у секунду. Смејали би нам се кад би дознали да чувамо један такав музејски експонат.

— Али апарат има добру памет и богате белешке — покушао сам да противуречим.

— Да, али му је већ близу сто година. Додирните га и распаће се. Толико су га пу

НЕПРЕКИДНА ТРАКА на ручном и цепном екрану аутомату

Видели сте како се на фотографском апарату одвија трака са једне ролне, пошто се снимни извесни предмет, и савија на другу празну ролну — исто као и трака на писаћој машини. Видели сте такође како се са једног точића филм одвија и савија на други точић приликом приказивања филма. Видели сте исто тако да на великим градилиштима радници стављају на траку, која се непрекидно креће око два размакнута ваљка, материјал и преко њега лако доурађују на одређено место.

Употреба непрекидне траке је веома велика и врло корисна. На првој слици је трака, у ствари филм, на коме су снимљена два пацета. Наравно може и много шта друго погодна за забаву. Трака се може ставити на руку и када се точићи окрећу слике се мењају. На празној траци могу се бележити утисци са неке изложбе или представа а кад се испуни празан простор окрене се точићи и исписана трака се намота а уступи место празном простору. Такође се могу уцртавати мапе да служе

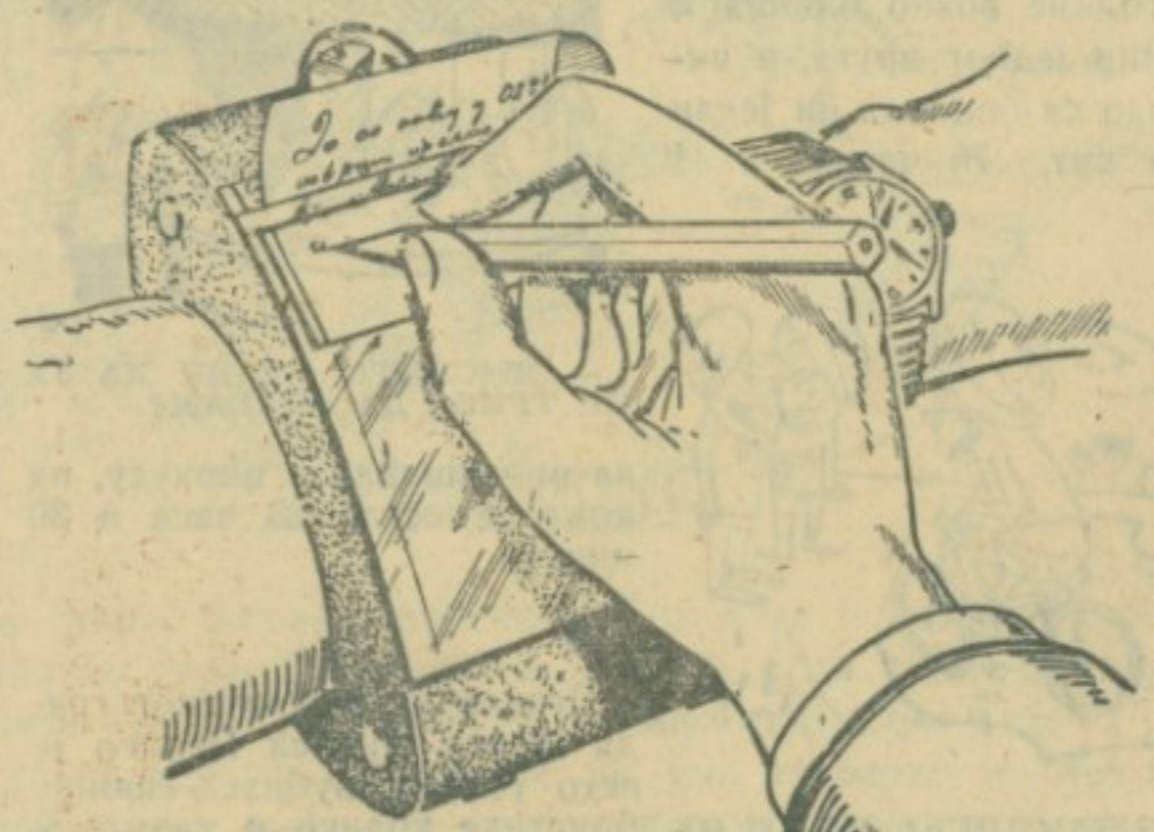
као приручници за геологе. Непрекидна трака се употребљава и у штампаријама.

Уместо разних приручника, водича или кратких упутстава, или поука за страни језик као и безброј других бележака које треба да су нам при руци — може да нам служи покретна трака, дуга десет или више метара која се у потребном моменту стави у апарат и окреће. На траку се могу уписати и разне мисли и изреке, подаци из историје, географије, детаљи о техничким проналазцима, астрономији, медицини и слично.

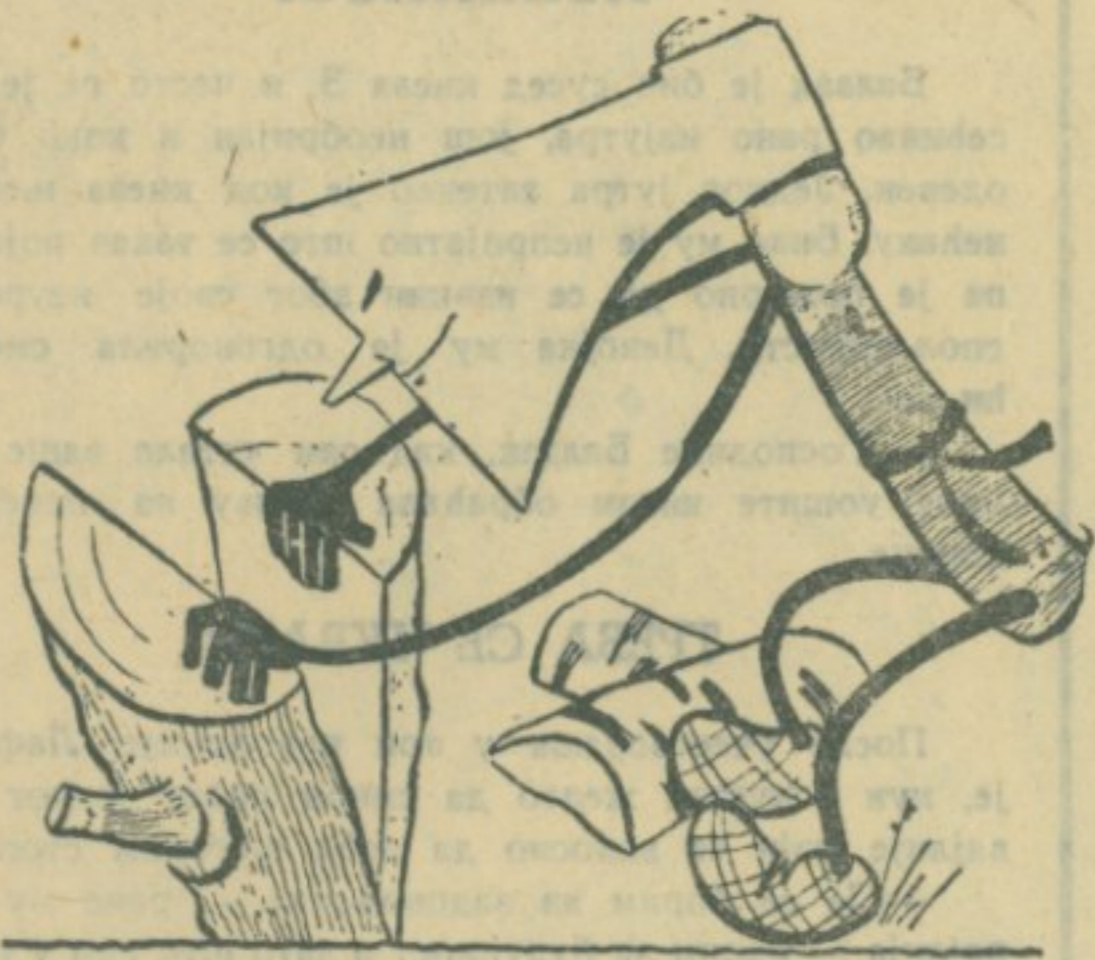
Ролне се лако носе јер

нису веће од филма за фотографски апарат. Трака потпуно замењује нотес и друга приручна средства а на њој се могу правити и забелешке о крајевима кроз које пролазите, мисли које вам падну на памет и слично. Овакав „апарат“ могао би да се употреби и као мањи речник страних речи као и за бележење података из разних наука.

Трака — секција аутопута — на екран апарату цепном или ручном показује туристима у сваком моменту на коме се месту пута налазе као и разне објекте са обе стране пута. (Непрекидна трака на екран апарата домаћи је патент).

ОТКУД СЕКИРИ ИМЕ?

Пре хиљаду година секира је била пољопривредно оруђе као, на пример, срд или мотика. Јер, у то време код старих Словена постојала је такзвана „земљорадња на крчевина-

ма“. Наиме, земљорадници су, да би дошли до зиратне земље, обарали шуме и палили остатке посечених стабала. Раскрчено земљиште, наћубрено пепелом изгорелих пањева, давало је по-

неколико година добре приносе.

Овакав начин обраде земљишта није се ни могао замислити без секире. Дуго су научници сматрали да реч „секира“ долази од глагола „сећи“. Међутим, ова реч је у старословенском језику гласила „сокира“ што нимало не личи на „сећи“. Недавно су стручњаци за језик изнели друго мишљење. Њихову пажњу привукла је стара асирска реч „шукуру“ — секира. Асирија је још у другом миленијуму пре наше ере била позната по изради металних предмета. Сматра се да је заједно са асирским бронзаним секирама шукуру — и њихов назив за овај предмет доспео до предака старих Словена и да је временом добио облик „секира“ од чега је касније постала „секира“.

Од асирске речи „шукуру“ постао је и стари римски назив за секиру — секирус.

БОРБА ПРОТИВ ЛАЖНЕ МЕРЕ

Стари наш кривични закон предвиђао је новчане казне за јексик меру, а новине су често објављивале имена хлебара и месара кажњених због преваре

Откako је почела размeна по мери познато је и закидање. Код нас је био за то уобичајен турски израз „јексик“ јер смо од турских и грчких трговаца примили и њихове мере и речи. Стари наш кривични закон предвиђао је новчане казне за јексик меру и новине су често доносиле имена хлебара и месара кажњених због преваре. Све државе су имале муке да спроведу децимални систем и заведу ред у мерењу робе.

Још пре прогласа независности пред нашом Народном

скупштином се нашао предлог закона о увођењу децималног система, што је била новина и за Западну Европу. Колико се држало до ове реформе види се из уводника београдског листа „Будућност“ у броју од 28. новембра 1873. Из њега дознајемо да је питање увођења нових мера било покретано и раније, а за тим се вели: „Криво мерење је већ додијало нашем народу, нарочито сељацима, који своје производе доносе у варош и продају их шпекулантима и трговцима. Досадашње мере за тежину тешко је довести у неки ред, а још теже контролисати, тако да је

немогућно стати на пут злоупотребама“.

Законски предлог је примен, прво од скупштинског одбора чија се мањина изјаснила против, зато што би ова реформа скупо стала државну касу и појединце јер би морали да набављају нове кантаре.

Тек доцније закон је дефинитивно усвојен и остављен рок од неколико година да се набаве нове ваге и тегови. И стари кантари који су мерили на оке, могли су се преправити за ново мерење.

На жалост ни модерне мере нису спречиле закидање па се та обичајена штетна пракса у трговини наставила.

КОПИЈА БЕЗ ИНДИГА

Помоћу нове восте хартије је превучена нарочитом смекоја се производи у Америци. сом у којој се налази и типограfsка боја, а преко ње другисаног или купаног текста на машини — без индига. Хартија

притисак. Под пером, оловком или под влашним дланом пишеће машине. на хартији остају трагови. При писању се уопште не прљају руке.

WALT DISNEY

ПИЛОТ ЗА МЕСЕЦ

ОПКЛАДА — САТ

Коста Трифковић (1843—1875) у комедији „Француско-пруски рат“ описује страшно препирање и навијање за једну или другу зараћену страну. Тако је било код нас за време Бурског рата (1899) када су сви мали народи а нарочито Срби, били на страни Бурга. За време руско-јапанског рата (1904) сви смо „навијали“ за Русе против Јапанаца, који су на крају добили рат.

Али, још пре свих ових ратова наши преци су се били поделили у два тabora због Кримске војне (1853—1855). Милан Ђ. Милићевчић у својим успоменама из Београдске читавнице, основане 1842. као читалиште, наводи да се нарочито истицао Петар Јокић који је на челу своје групе тврдио да ће Руси бити побеђени, а на другој страни Урош Кнежевић, живописца, залагао се за мишљење сво-

јих људи — да ће рат изгубити Турци са својим савезницима Енглезима и Французима. Као што обично бива кад су обе стране упорне у својим прогнозама — дошло је до опкладе. За оно време износ није био мали: 10 дуката у злату.
Кад је 1. септембра 1855. са београдске тврђаве испалио 101 топовски пуцањ, цела варош је дознала да су савезници освојили град Севастопољ од Руса. Турске куће, дућани и цамије су осветљени, а тако исто и станови енглеоског и француског конзула.
Сутрадан Кнежевић дође у Читавницу и положи на сто пред Јокића десет дуката, по што је опкладу изгубио. Али Јокић се одрече опкладе па по договору — за тај новац купише зидни часовник који је после тога годинама стајао у Читавници.

ИЗДАЈНИЧКИ МИРИС

Да мириси често помажу у вођењу полицијских истрага давно је већ познато. Ево још једног таквог занимљивог случаја. У једну грчку банку дошао је неки човек и замолио да му већу количину металног новца промене у папирне новчице. Метални новац који је човек изручио из велике торбе мирисао је на тамјан и то је изазвало сумњив банкарског чиновника. Човек није био свештеник; значи, може да буде лопов. Чиновник се није преварио: новац је заиста био украден у једној цркви.

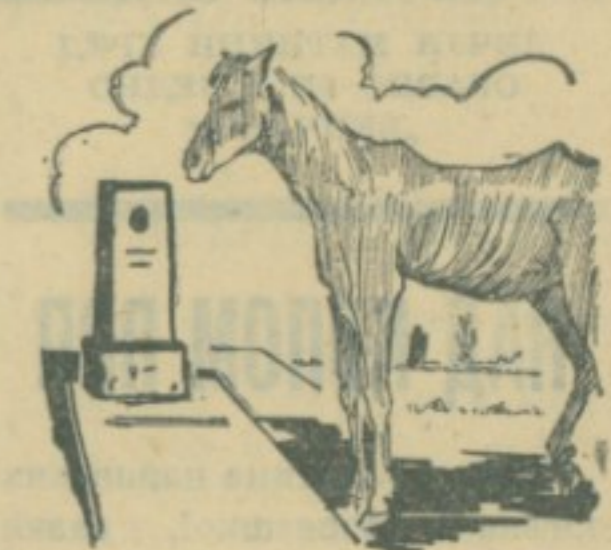
ЧЕЛИЧНИ ПАПИР

Недавно је у Америци довршена нова материја — челични папир. Начињена је од два листа папира између којих је уметнута мрежа финих челичних влакана повезаних

једном материјом отпорном на воду. Ова хартија ће моћи да се употребљава за цираде на камионима, заклоне за стоку, цеви за поливање и слично.

Коњска верност

Када је осамдесет петогодишњи Италијан Феличе Занела умро, његов коњ Легно престао је да прима храну. Готово читав живот Легно је провео на Занелиној фарми у близини језера Мајоре. Двадесет и пет година господар је својом руком хранио ко-

ња. Нови Легнов власник неколико дана је безуспешно покушавао да га приволи да прими кошку шећера. Најзад је, обесхрабрен, позвао у помоћ ветеринара. Ни то није помогло: коњ је вгнучо од глади.

СМЕО И НЕОБИЧАН ПОКУШАЈ

Варошица Мер у Француској први је град који је предао сву власт деци. Пуних 48 часова 20 дечана и девојчица држали су ту власт у својим рукама

У малој француској комуни Мер изведен је недовољно смео али врло успешан експеримент. Сву власт у варошици држали су читавих 48 часова 20 дечака и девојчица у својим рукама. Најстарији члан те дечје вла-

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ УПОЗНАЈЕ ДЕЧАКА СА САОБРАЋАЈНИМ ПРОПИСИМА

де имао је 15 а најмлађи 6 година. Сви њихови помоћници и извршни органи били су такође деца.

Мада је већина старијих у почетку сумњала у способност деце да управља градом, 2.746 становника Мера су по поновном предавању власти у руке старијих, признали да су проживели два најлепша и најбезбрижнија дана у животу. Деца су потпуно непогрешиво одржавала функционисање свих точака сложене општинске администрације.

Прошлог месеца је у великој дворани општинске већнице извршена предаја власти. Председник општине М. Бауер је свечано ставио преко рамена петнаестогодишњег дечака Жерара Паскјеа

ДЕЧЈИ МАТИЧНИ УРЕД ОБАВИО ЈЕ И ЈЕДНО „ВЕНЧАЊЕ“

НАД ПОПОМ ПОП

Према прописима царинских органа у Норвешкој, сваки Норвежанин може из Данске да пренесе само једну кобасицу. Дански месар Јакоб Јенсен је успео да надмудри норвешке царинске органе и њихове прописе јер прави кобасице дугачке пет метара.

тробојну траку која симболише власт. Нови председник је према обичају одржао поздравни говор и одмах наименовао два своја помоћника: четрнаестогодишњег Жан Луј Лусара и десетогодишњег Паскала Бутрона. Одмах је одржан и састанак општинског савета у који су ушли 16 дечака и две девојчице од 10 до 15 година.

Затим је савет почео да ради на доношењу нових прописа и начелних одлука. Једна од најзначајнијих је била да се на оближњем острву направи дечји парк са спортским теренима, басеном, библиотеком, двораном за шах и бетонском плочом за играње твиста.

За то време дечја жандармеријска бригада је већ деловала „пуном паром“. Њен шеф петнаестогодишњи Ален Бови распоредио је „своје људе“ по најопаснијим градским местима. Мада се у то време одржавао сајам на који је дошло више хиљада посетилаца из Тура, Орлеана, Блоа и Божансија деца-саобраћајци су без тешкоћа управљали саобраћајем и спречавали да на било ком месту града дође до застоја. Изречене су многе казне против прекршилаца прописа. У току

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ПРЕДАЈЕ ВЛАСТ СВОМ ДЕЧЈЕМ ЗАМЕНИКУ

читава два дана деца су туристима показивала места за паркирање возила и објашњавала им где се налазе поједини објекти које желе да виде или посете. Знатно мањи број прекршилаца саобраћајних прописа умакао је будном оку деце него кад су се на саобраћајним пунктovima налазили прави саобраћајци.

Другог дана по подне дечја ватрогасна патрола је са изванредном хладнокрвношћу и тачношћу учествовала у гашењу једног мањег пожара и чак указала помоћ једном лакшем рањенику.

За децу живописног француског провинцијског гради-

ћа ова два дана су остала незабораван догађај у животу. Показало се да је савремена омладина одлично упуњена у готово све проблеме практичног живота и да са великом озбиљношћу схвата задатке који јој се поставе.

Када су деца предала власт старијима највише недоумице се видело на лицима мале Гислане и дечака Пола које је дечји матични уред „венчао“ по свим прописима склапања грађанског брака у Француској. Међутим, као да су одиграли жмури, они су се на разјави поздравили: Гислана је одјурила својим луткама а Пол свом бициклу.

АНЕГДОТЕ

ГАЛАНТНОСТ

Балзак је био сусед кнеза З. и често га је посећивао рано изјутра, још необријан и како било одевен. Једног јутра затекао је код кнеза његову нећаку. Било му је непријатно што се такав појавио па је пожурно да се извини због своје изгубљене спољашности. Девојка му је одговорила смешно:

— Господине Балзак, кад сам читала ваше романе уопште нисам обраћала пажњу на повез и корице.

ТРЕБА СЕ ЧУВАТИ

После учествовања у три револуције, Лафајет је, пун искуства желео да смири пометњу једног новације који се заносио да пође његовим стопима.

— Ја се борим из задовољства — рече му новација — радим за будућност и зато што сам у револуцију заљубљен.

— Чувајте се — одговори му Лафајет сталожено — кад је човек заљубљен може лако и главу да изгуби.

ИЗНЕНАДНА ПОСЕТА

Марк Твен је био велики пушач. Пушио је чак и у кревету. Као и обично лежарио је иако је већ било око подне, кад наиђе један његов пријатељ. Улазећи он узвикну:

— Драги мој, ви превише пушите! Овај ваздух не би могао ни во да поднесе!

— Али ја нисам знао да ћете ми ви данас доћи у посету — одговори мирно Твен.

ЧОВЕК ЈЕ...

Клемансо је једном морао да образује владу у коју су ушли и непознати људи. Опозиција је због тога негодовала. „Тигар“, како су Клемансоа звали, одговорио им је:

— Шта замерате моме министру? Он је нормалан грађанин, добро је грађен, а уз то има и главу и ноге.

СТАРЕ БЕОГРАДСКЕ КАФАНЕ

Политички и бoемски локали. У Македонској улици 17 кафана. Кафански живот у Београду отпочео је осамдесетих година, у време живљег подизања зграда и локала

У то време није било затворених клубова и погодних места за састанке и разговоре па су кафане биле најпогодније за то. Осим „Грађанске касине“ која је располагала својом салом, све су друге изнајмљивале сами кафеџије за разне приредбе и балове.

Политичке партије нису имале своје просторије као ни књижевници и новинари своја места за састанке. Масони су се сакупљали у једној забавној соби код „Коларца“ и увек су морали да прођу кроз кафану и изложе се погледима гостију. Постојале су већ кафане „Српска круна“ на Калемегдану (где је сада Народна библиотека), „Хајдук Вељко“ у Кнез Михајловој улици чији је оснивач један од потомака Хајдука Вељка Петровића. Закупац је дуго година био Карло Пероло, италијански Гарибалдијевац који се борио као добровољац у српско-турском рату.

У овај локал је долазила београдска интелигенција „на пиво“ и добро мезе. Пероло је први у Београду отворио деликатесну радњу, где су продавани разни страни сиреви, добра риба и друго. Код „Златног крста“ на Теразијама, отприлике где је данас „Лушанов град“, скупљала се опозиција оног времена, код „Касине“ на Тера-

зијама напредњаци, а почетком овог века самостални радикали. Кад је Богорић отворио „Париз“ на Теразијама, овај локал је постао радикалски и познат као добра пивница.

Пореклом из ужичког краја, Ваца Мијатовић, познат под именом „Безобразни Ваца“ купио је зграду „Касине“ 1885. Најпре је држао винарску трговину, а затим хотел и ресторан.

Теразијске кафане су обично постајале много живље за време заседања Народне скупштине. „Балкан“ на Теразијама је био врло добро посећен локал као и пивница „Таково“ која је такође позната као свратиште политичара и јавних радника.

Овде су одржавани често и политички зборови. Једне недеље, 23. марта 1903. ту је за два сата поподне био заказан збор трговачких помоћника. После протестних говора, учесници су кренули кроз град да демонстрирају. Тако је настала чувена мартовска демонстрација, под ноћ крваво завршена, на Калемегдану, у којој су учествовали и многи студенти.

Поред бoемских кафана у Скадарлији — од којих неке и данас постоје — глумци, књижевници и новинари окупуљали су се и код „Дарданела“ прекопута Споменика, где је данас Народни музеј

СКАДАРСКА УЛИЦА. ЛЕВО ВИДЕ „ВУК КАРАЏИЋ“, ДОЦНИЈЕ „КАЗВЕК“ (Цртеж: Луке Младеновића)

и код „Позоришне кафане“ на углу Доситејеве и Васине улице.

Говорећи о Јанковој „Звезди“ из времена 1898. до 1900. један савременик је дао верну слику друштва које се редовно скупљало код „Дарданела“ недалеко од редакције на Обилићевом венцу. Поред других ту су били Домаговић, Митровић, Јанко Веселиновић и Павле Маринковић, увек расположени да чују нове вицове чича Илије Станојевића и Брзак и да препричавају о догађајима у позоришту.

Социјалдемократи су одржавали своје скупове у кафанама Славија, Руска круна, на углу Нушићеве и Моше Пијаде улице, и „Булевар“ на углу Македонске и Југовићеве улице. То је била прва партија у Србији која је стекла свој дом, откупивши „Салу мира“ која је доцније постала својина Врачарске штедионице — до 1905. и најзад радничка

На спомен-плочи утиснутој на згради „Булевара“ стоји да је 2. августа 1903. у тој сали одржан оснивачки конгрес Српске социјалдемо-

кратке партије и радничког савеза као и конгреси 1904, 1907, 1908, 1909, 1910 године.

Студенти су, почетком овог века, имали три главна локала: „Пролеће“ на углу Караџићеве и Косанчићевог венца, „Уједињење“ на Студентском тргу и „Србију“ у Македонској улици. Ту су играли билијара или, уз кафу за 0,10 динара наскали сатима.

До установљења ђачке трпезе 1901. студенти су се највише хранили у ашчинцима које су доцније прозване „народне кухиње“, где су могли добити за 0,30 динара једно јело са месом и доста хлеба. Сопственици ових локала махом Македонци, били су, према студентима врло предусретљиви, тако да су им давали храну чак и на вересију.

Слично данашњим бифеима постојале су почетком овог столећа продавнице ужичких производа. Поред пршуте и кајмака ту се продавало и пиће а за госте је било и неколико столова. Једна таква ракициница на месту где је данас нова Градска кафана, припадала је Ужичанину Добривоју Атанасковићу кога

су његови стални гости Домановић, Милорад Митровић и Павле Ранковић прозвали Тенардије по имену јунака из Игоових „Јадника“.

Таса Миленковић, у својим причама о криминалу у Београду на једном месту вели: „Пођите београдским улицама, па ћете видети да је свака седма кућа кафана“.

То није било претерано. За Македонску улицу чак и мало, јер од укупно 40 кућа, на почетку овог века, у њој је било 17 кафана.

Од угла где је бив „Коларца“, на данашњем Тргу Републике, рећале су се са леве стране једна за другом: Србија, Зора, Еснафлија, Кинески цар, Шуматовац, Три грозда. Са десне стране, на углу Коларчеве била је „Медовалија“ названа тако по сопственику цинцарину, затим Централ, Гинић, код Арапина, Златни грозд, Лаф. Две медгандије и Два побратима.

Многе од ових кафана биле су познате као ноћни локали, отворени до јутра, нарочито Еснафлија, Зора и Кинески цар. Глумци, студенти и новинари највише су посећивали Гинића и Србију.

ВОЛЕТИ РАД — НАЈБОЉИ АЛАТ

Некипут људска природа може да буде чуднија и лепша од свега другог што је природа створила — потврђује ова истинита прича професора Кенета Д. Џонсона са Колумбија универзитета

Пре много година као судија у једном њујоршком суду за малолетне преступнике имао сам прилику да упознам сеоског занатлију Џо Дорна који ме је научио како се „поправљају“ млади људи кад пођу погрешним путем.

Џо је био од оних механичара који као да имају неку мађијску вештину у врховима својих прстију. Кад год би га неко упитао шта је тајна његове уметности при поправљању разних машина, Џо би се тихо насмејао и рекао: — Нема ту никакве тајне, ја просто волим да их чујем ка-

ко срећно и весело брује и раде.

Ова реченица ми се урезала у памћење и једног дана сам га упитао да ли он заиста толико воли машине на којима ради. Џо ме је погледао зачуђено и одговорио:

— Па, судијо, човек не може да их поправи ако их не воли. Ја сам мислио да ви то морате знати! — и насмејавши се додао:

— Да, мислим да је најбоља алатка коју поседујем у својој радионици баш љубав.

Отприлике месец дана после овог разговора Џо је поправљао неке машине у једној оближњој фабрици кад су му улетеле у очи металне честице. Најбољи лекари покушали су да му операцијом спасу вид али је све било узалуд. Џо је био осуђен да више никада не види ни једну

од својих машина како се весело окрећу и раде.

Отишао сам да посетим Џоа са нелагодним осећањем да ћу га затећи очајног и изгубљеног. Али он ме је сусрео са уобичајеним осмејком.

— Осећам се добро — рекао је пре него што сам успео и да га упитам како је и узевши ме под руку одвео ме у своју собу.

— Надао сам се да ћете навратити. За нешто бих хтео да вас замолим. Сећате ли се да сте једном рекли да не постоји таква ствар коју ја не бих умео да поправим.

— Тако је, Џо!

— Ако у то занста верујете зашто ми не бисте дали прилику да „поправим“ неког од дечака које сваког дана доводе у ваш суд?

Требало је да прође читав минут да схватим шта је то он у ствари хтео.

— Џо — рекао сам благо. Мени се чини да ви не разумете од чега све зависи поправак неког младића који је емоционално поремећен. То је врло компликован процес и захтева много психолошког разумевања. Потребно је...

— Слушајте, судијо — прекинуо ме је Џо стрпљиво. Ја знам како је то тешко. Али верујем да бих успео. Зашто не пристанете да ми поверите једног дечака за неколико недеља. Ако ми не пође за руком да га поправим ја ћу први то приметити и рећи ћу вам одмах. Не брините се што сам слеп: човеку нису потребне очи када поправља нечију душу.

Одговорио сам да ћу размислити о његовом предлогу, али сам знао да је замисао просто немогућна. Имао сам свега 32 године и још сам искувише много веровао у оно што сам прочитао а сувише мало у људску природу. Ипак сам непрестано мислио о томе како Џо воли да види све око себе исправно и срећно, као што је волео да буду исправне и његове машине.

Неколико недеља после разговора са Џоом у мој суд довели су мршаваг, штркљаваог дечака од петнаестак година. Из њега је стално избијао неки непритајени бес: у школи је полукао намештај, поразбијао прозоре, камењем разбијао уличне светиљке пред својом кућом и чак покушао да удари рођеног оца.

Покушао сам да га приволим да говори о себи и о ономе што га мучи. Спустио је главу у руке и промрљао неколико одговора. Осећао сам да би хтео да говори али никако не може. Надао сам се да ће подићи главу, погледати ме и почети да прича али он то није учинио.

Следећег дана позвао сам Тонијевог родитеља.

— Пошаљите га у затвор — повикали су. Ми више не знамо шта да радимо са њим. Ни лепе речи ни батине не помажу ништа! Он је зао, непоправљив.

Те вечери потписао сам одобрење да се Тони стави под Џоов надзор.

За њега је живот са слепим Џоом био улазак у један потпуно нов свет. Џо је стално говорио „види“, „гледај“ и указивао како је све лепо и весело.

— Гледај, како је лепа ова стара столица! — и његови прсти су прелазили преко њеног наслона. Човек који је направио, заиста је умео да се послужи својим алатом. Он је заиста морао да воли да прави столице кад је направио овакву лепотицу.

Од првог тренутка Џо га је звао „сине“. Сваког пута кад би то чуо Тони је дизао главу да би се уверио да ли је то њему упућено и најзад је једног дана више није ни обравао.

Џо и Тони су прва два месеца провели у млојој радионици. Ту је Тони научио како да ради на свим машинама и да рукује алатом. А онда је једног дана, као узгред, Џо упитао дечака:

— Сине, ако би имао чаробну лампу која би могла да ти испуни сваку жељу, шта би зажелио?

Дечак је погледао слепог човека у лице а онда несигурним гласом рекао:

— Некад сам сањао... да имам аутомобил.

— Ако је тако онда ћеш га имати!

Тог поподнева Џо је одвео Тонија на пољану ван града где је држао старо гвожђе и делове расколованих аутомобила, за шта су му људи својевремено плаћали чак и да их однесе.

— Сине, ево одакле ћеш добити аутомобил: од делова које ћеш пронаћи ту направљених за себе аутомобил. Ја ћу ти показати како, али ћеш га ти сам направити.

Пуних четрнаест месеци, сваког дана после школе, Тони се мувао по пољанчету препуном олупина тражећи потребне делове. Завртањ за завртањ, део по део — проналазио је, стављао на колица и одвлачио у радионицу.

Џо би седео негде по страни као заузет неким својим послом али је напућених ушњу пратио како Тони ради за стругом, бургијом или неким другим алатом.

— Лагано, сине — опомињао би га. Бургија ти се усилја. Чујем то по звуку и по мирису може да се осети. Капни мало уља на њу!

Тони је увек давао Џоу део који је управо обрадио на проверу и гледао како га његови прсти вешто и зналачки опипавају.

— Изгледа као да је готово. Измери га... тако. Још само мало па ће бити добро. Будди пажљив... врло пажљив!

Тонијево руке које су некад умеле само да разбијају, поштајале су из дана у дан све брже и вештије. Уместо да разара он је градио.

Најзад је дошао дан кад су Џо и Тони стајали поред готовог аутомобила. Џо је задржао руку на кваки и као да је миловао челик а Тони је мало издалека гледао њихово дело широко отворених очију и дрхтећи од узбуђења.

— У реду, сине — рекао је Џо мирно. — Уђи и пробај да ли ће кренути.

Сувише узбуђен Тони се једва одлучио да седне за волан и спусти ногу за гас. Неколико секунди који су личили на вечност чуло се само потмуло крчање а онда је мотор одједном загрмео и оживео.

Сутрадан је дошао у мој суд Џо.

— Кола су готова — рекао је и застао за тренутак а онда му се лице развукло у широк осмех. — Тони је такође оправљен. То више није неваљао дечак већ вредан и добар младић!

Џо Дорн је умро неких осам година доцније — али је још много доброга учинио. Њему су се обраћале многе организације које су се бавиле збрињавањем младих људи који су пошли погрешним путем и његова кућа се претворила у прави дом за омладину. Понекад се под његовим кровом налазило и по осам дечака одједном. А он би кад ме је сретало сав срећан говорио:

— То је врста оправки које је можда требало да чиним целог живота.

Од Тонија и већине дечака који су прошли кроз његову кућу постали су исправни и вредни грађани. Овај слепи мајстор са великим срцем направио је од живота и своје околине радионицу у којој је главни „алат“ био љубав и разумевање.

ЛОВ ИЛИ СТОЧАРСТВО

У давна времена, када је за псом успео да припитоми овцу, свињу, козу, краву и још неке друге животиње, човек је начинио огроман корак напред. Веома брзо стада домаћих животиња постала су људима нека врста живих месних конзерви. Сточарима је глад претила неупоредиво мање но некад њиховим прецима, ловцима који нису имали домаћих животиња. Стекавши на тај начин сигурну залиху хране човечанство је ојачало, почело да осваја нове пределе и број људи на земљи стао је да расте.

То се догодило пре много хиљада година. Током тих прогеклих миленија тешко да би икоме пало на ум да позове сточаре да се растану од својих стада да би се бавили ловом. Међутим, такав позив упућен им је недавно. Још више: позив су упутили научници ослањајући се на резултате озбиљних научних испитивања.

Све је почело проучавањем афричких животиња. Природњаци су установили да огроман број дивљих сисара „црног континента“ до те мере „прерађује“ зелену храну што им даје савана да њихова тежина по хектару саване не заостаје за тежином домаће стоке на хектар специјално уређених и гајених вештачких пасишта.

Узроке ове на први поглед невероватне чињенице открива нам на страницама Унсковог часописа „Курир“ потпредседник Међународног савеза за заштиту природе и природних богатстава париски професор Ф. Бурлијер.

Главни узрок, објашњава нам Бурлијер, лежи у томе што дивље животиње — травоједи искористићу готово све изворе хране средине у којој живе. Поред тога, дивље животиње боље се супротстављају паразитима и лак-

ше се прилагођавају високим тропским температурама. Као резултат тога, установили су научници, јужноафричка антилопа може за две године да достигне тежину од 320

килограма на пасиштима где би домаћа рогата стока бављиво устинула од глади.

Све ове чињенице навеле су научнике на мисао: зар не би било корисније да се у таквим пределима уместо до-

маћих искористићавају дивље животиње-копитари? Јер, оне су се током хиљада година своје постојања као врсте прилагодили суровим условима природне средине, док домаће крупне животиње не само што не искористићавају у потпуности оскудне изворе хране, већ уништавајући вегетацију стварају услове за ерозију земљишта.

Што се тиче проблема прераде меса, научници предлажу употребу средстава за улављивање. Успаване дивље животиње могу се брзо пребавивати до кланица и фабрике за израду конзерви. Истовремено, сталан надзор над стадима дивљих животиња учиниће да се њихов број повећа. На тај начин дошао би крај разним ловокрадицама и „ловцима из страсти“ који из чистог задовољства варварски уништавају хиљаде драгоцених животиња.

Према томе, на питање: лов или сточарство? — може се различито одговорити, јер одговор зависи од услова под којима треба учинити избор између ова два најстарија човјека занимања.

ПОСЛЕДЊИ МОХИКАНЦИ

Јужна Америка је данас земља слободних и независних држава. Али ипак постоје још и последњи колонијални Мохиканци. Три европске земље: Велика Британија, Француска и Холандија поседују на овом континенту још своје колоније. Данска је ишчезла одавде као колонијална сила 1917. године када је оствово Вирџинију продала Сједињеним Државама.

Британија још држи под влашћу Британску Гијану, Британски Хондурас, Фалкланд-

ска острва и Британску Западну Индију у којој су последњих година све јачи покрети за независношћу.

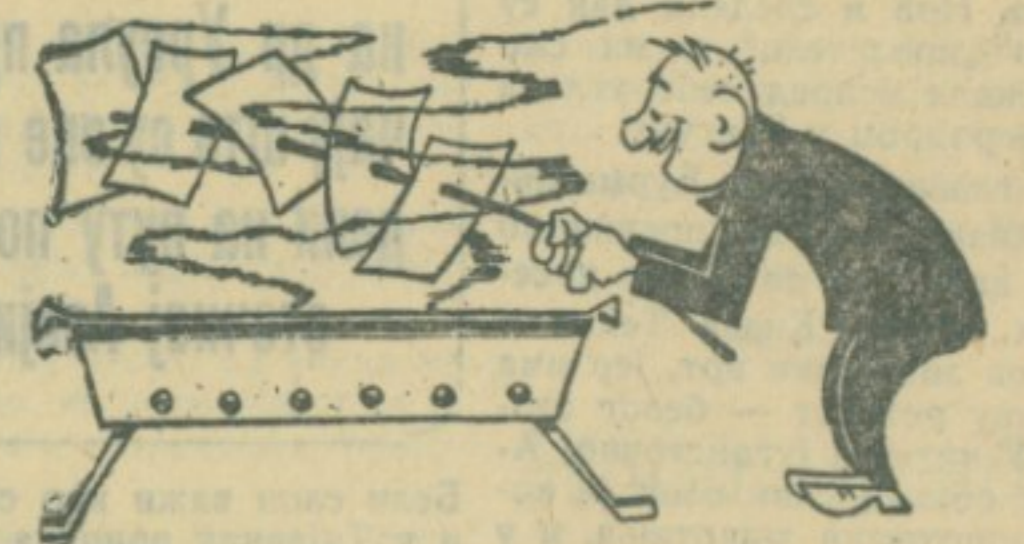
Француска држи Француску Гијану, познату као казнена колонија, острва Гвјелуп и Мартиник. Холандија припадају Холандска Западна Индија са острвима Ариба, Кирасо и Сент Мартин. Сиринама или Холандска Гијана, која је самоуправна територија, везана је за Холандију само круном.

СУЗЕ И ГАНГСТЕРИ

Шта да предузме амерички грађанин да би се заштитио од лопова? Данас, како тврди реклама, заштити од гангстера не представља проблем. Платите седам долара и постаћете власник „ремек-дела америчке технике“, — новог, блиставог налив-пера с гасом сузавцем. Управите то налив перо на гангстера, притисните дугме и најстрашнији преступник претвориће се у беспомоћно маче. Можете га сад ухватити за врат и одвести у полицију. При свему томе, истиче се у реклами, пре-

ступнику се не наноси никаква физичка оштећења. Али, једно ипак није јасно: шта ће бити ако и гангстер купи такво налив-перо? Јер, како се у његовим рукама нађе оваква „играчка“ зло ће проћи чак и онај који их има пуне депове. Јасно је да ће гангстер увек успети да брже стави у дејство налив-перо него његова жртва и да ће тада мирно да очерупа „уплаканог“ пролазника... Једино ако произвођач не мисли да гангстери не читају рекламе.

ДИМ КАО РЕКЛАМА

Једно енглеско осигуравајуће друштво које се специјализовало за осигурање против пожара, шаље своје проспекте штамpane на хартији која веома јако мирисе на дим. Овај мирис

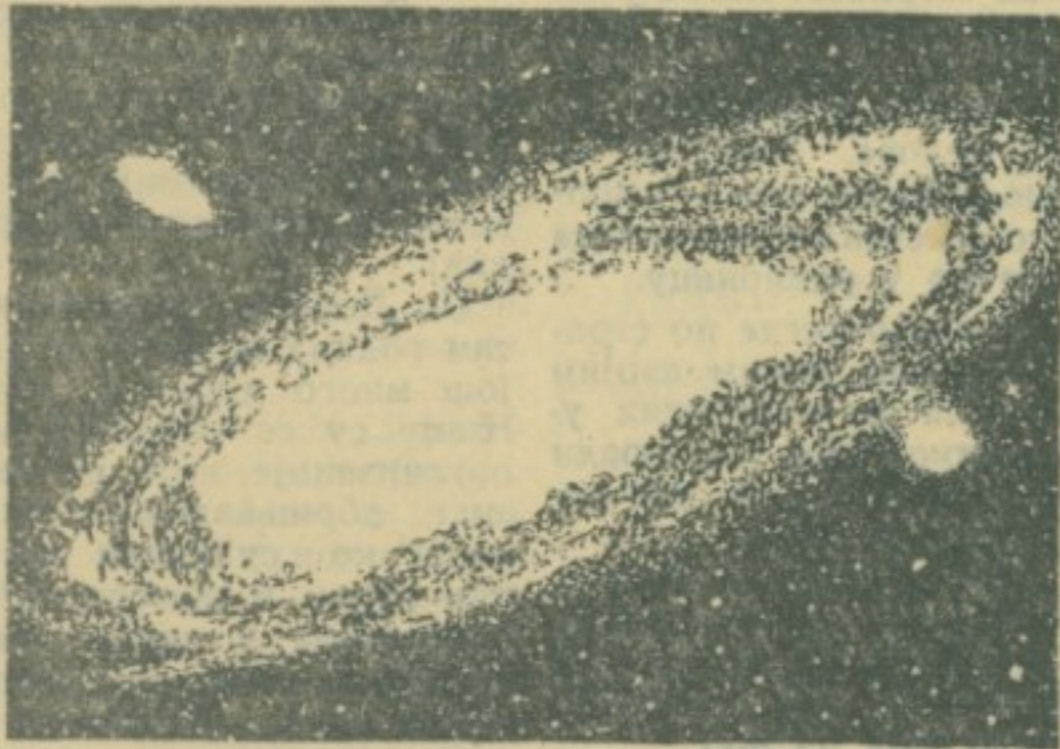
појачава утисак и без рећи опомиње на грозоте и последице пожара. Послови осигуравајућег друштва нагло су се повећали после увођења ове новине.

РЕЧНИК ВАСИОНСКОГ ДОБА

КУРИР САТЕЛИТИ са наменом усавршавања серија америчких сателита војне радио-комуникационе мреже. Лансирани су током 1960. и 1961. године.

ЛУЊИК име совјетских сателита намењених истраживању Месеца. Луњик I је јануара 1959. године прошао близу Месеца и ушао у сунчеву орбиту. Луњик II је пао на месечеву површину септембра исте године у близини кратера Аристила, поставши пре тога на Земљу информације о магнетском пољу Месеца и сличне. Луњик III је октобра обишао око Месеца поставши потом на Земљу телевизијом слике невиђене стране Месеца.

МАГЛИНЕ облаци свемирског гаса или прашине. Они су видљиви као сјајни објекти ако се налазе у близини неке звезде или као тамни облаци који често прекривају велике површине неба.

МАЈДАС САТЕЛИТИ серија америчких сателита лансираних у току 1960. и 1961. године. У себи носе инструменте за регистровање топлотних зракова и шаљу на Земљу податке о месту догађаја везаних са високим температурама, као на пример при испаливању великих ракета.

МАРС планета која кружи на првој путањи иза земљине у односу на Сунце. Време обласка му је 687 наших дана, док је марсовски дан само 37 минута дужи од земаљског. Пречник Марса је отприлике упола мањи од земљиног, и износи 6888 км. Марс се приближава Земљи на око 50 милиона километара готово сваких 15 година. Идуће велико приближавање биће 1971. године. Пошто је маса Марса око 9 пута мања од земљине, предмети на њему имају три пута мању тежину. Планета је обавијена ретком атмосфером која по густини одговара земљиној на висинама од 15 до 20 км. Због веће удаљености од Сунца и своје ретке атмосфере, температура на екватору је дању око 10 до 20 степени али се ноћу брзо охлади и до 70 степени испод нуле. Већи део површине Марса је покривен црвенкастим стњем и песком али се запажају и зелене површине за које се сматра да су биљног порекла. На Марсовом северном и јужном полу видљиве су беле капе за које се сматра да потичу од снега; величина ових капа се мења у разна годишња доба којих има на Марсу као и код нас. Канади који пресецају Марсову површину и које многи посматрачи тврде да су видели телескопима, нису видљиви на фотографијама. Марс има два мала сателита: Фобос и Дејмос.

МАХ јединица брзине која је једнака брзини звука у ваздуху, односно 330 метара у секунди. Употребљава се у ваздухопловству. Так. надзвучни авиони лете брзином већом од једног маха, односно преко 1100 км на час.

Од Немачке до Тајланда има отприлике око 7.500 км. Готово три четвртине Тајланда је покривено на северу густим шумама, а уз обале типичним тропским прашумама. Обе ове шуме и њихови становници представљали су циљ нашег пута када смо у Диселдорфу ушли у велики прекоокеански брод. Ноћ и следећи дан су брзо „пролетели“ и ми смо изненада испред себе угледали аеродром у Рангуну.

У главном граду Бурме намеравали смо да прекинемо пут два на да бисмо посетили колегу Киаву Тина и његов зоолошки врт, јер има велику реткост — белог слона. У читавој југоисточној Азији обичан сиви слон је врло поштована животиња, и у религији Азије игра важну улогу: верују да је бог Индра јахао на њему.

Нарочито се цене беле животиње, ма којој врсти припадале, али их у слободи има још врло мало јер због своје упадљиве боје лакше постају плен непријатеља. Ако се ипак нађе бела животиња која уз то има и племените облике тела, као слон у Рангуну, око те животиње се испредају приче и легенде.

ОПАСНИЈЕ ОД ТИГРОВА...

Зоолози др Хајнц Клес и његова жена др Урсула причају шта су све видели на путу по источној Азији

Бели слон важи као светиња и у Тајланду припада краљу. Бели слон живи у дрвеној кући у облику огромне пагоде. „Кућа“ није баш прави израз јер не личи на наше европске куће за животиње, са масивним зидовима и стакленим прозорима. У Бурми нема зиме и зато је само кров на неколико стубова као заштита од кише и жарког сунца потпуно довољан.

Још једна драгоценост зоолошког врта у Рангуну су јелени — лире названи тако

ПО РОМАНУ
ВИКТОРА ИГОА

ЈАДНИЦИ

ОДЈАЗИ ПО ВОДУ НА ИЗВОР!
БРЗО!

ПО ВОДУ?
НОКУ, ГОСПОЂО?

ЗОВЕМ РЕ КОЗЕТА!
СЛУЖАВКА САМ КОЈА ГОСПОЂЕ ТЕНАРАЈИЈЕ!

КУДА СИ КРЕНУЛА, МАЈА?
КАКО СЕ ЗОВЕШ?

АХ, ТО СИ ТИ!
МНОГО СИ СЕ ЗАДРЖАЛА!

ГОСПОЂО, ЕВО ЈЕДНОГ ГОСПОДИНА КОЈИ БИ ЖЕЛЕО ДА ПРЕНОЧИ!

ДА, ГОСПОЂО!

ТО ЈЕ ЈЕДНА СИРОТИЦА КОЈУ СМО УЗЕЛИ ИЗ МИЈО СРЂА! ТОЛИКО СМО ПУТА ПИСАЛИ У ЊЕНО МЕСТО АЛИ НАМ НЕ ОДГОВАРАЈУ!

МОРА ДА ЈОЈ ЈЕ МАЈКА УМРЛА!

ДА! МАЈКА ЈОЈ ЈЕ УМРЛА И ЈА САМ ДОШАО ПО КОЗЕТУ!
СУТРА ЋУ ЈЕ ОДВЕСТИ!

ЈЕСИ ЛИ ЧУО? А! НЕКА ЈЕ УЗМЕ, НЕКА ЈЕ НОГИ! САМО НЕКА НАМ ЈЕ СКИНЕ С ВРАТА!

ПУСТИ МЕ САД,
ЈА ЋУ СУТРА С ЊИМ РАЗГОВАРАТИ!

само једна једина у зоолошком врту у Њујорку.

Директор нам је показао још једну своју atrakцију: укротитеља змија који је седео у хладу са две округле корпе поред себе. Из њих се одједном уздигоше две велике краљевске кобре, чији је ујед апсолутно смртоносан. Па ипак је Бурманец пољубио главе животиња. Дуго смо расправљали о овоме. Откуда му толика сигурност кад није ни пољубио постојао имун, нити је кобрама нишчуао отровне зубе. Једина његова тобожња „заштита“ су његове необично истетовиране руке, са знацима његовог учитеља. Ово је наравно заблуда, али је истина пре у томе да ови људи имају „шесто чуло“ и опасне покрете змија инстинктивно знају да избегну.

На путу нас је више узнемиравао ужас од змија него страх од тигрова и леопарда, иако се потцењује опасност од њиховог уједа. Треба знати да поред случајева који су статистички забележени, има још хиљаду других о којима није допрла вест из непроходне дунгле. У Тајланду има пет врста змија чији је ујед смртоносан: кобра,

краљевска кобра, ланчаста змија, змија краунт и малајска мокасин змија. Ми смо се осигурали серумима и сваки је од нас тачно знао шта треба да учини у случају да буде уједен.

Повога дана нашег боравка у Бангкоку упознали смо се са једним Кинезом, препаратором животиња, који се звао И Сиах. У његовој кући смо видели прави приватни зоолошки врт: изванредну збирку различитих крокодила које је сам хранио и неговао као да су му деца, и у једном сандучку чувану као благо — малу белу змију. А један трговац животиња „показао нам је змију са две главе“ које се чак некипут отимају о заједнички плен.

У стану једног Кинеза видели смо велике и рачвасте рогове — шомбургк јелена! Ова врста из северног Тајланда и Јинана вероватно је изумрла, али нас је нарочито заинтересовала зато што је берлински зоолошки врт имао једног од последњих примерака који су живели изван Тајланда. Нашу жељу да купимо ове „ове власник је смешети с одбио, јер у Азији се оваквим роговима приписује магичка моћ!

због својих рогова извијених и ове живе у високим планинама а само зими силазе у мовина такина, дивокоза којима није допрла вест из непроходне дунгле. У Тајланду има пет врста змија чији је ујед смртоносан: кобра,

МАМЕЛУЦИ

ЈЕДАН МАМЕЛУК-ГАРДИСТА ИЗ 1813. ГОДИНЕ

Први ејубитски султани нису никад имали неку специјалну гарду. Султан Мелик-Салех први је почео да купује у Бурђијанској (данас Грузијској ССР) и Туркестану робове које је сместио у тврђави саграђеној на једном острву преко пута Каира. Ови робови су временом постали веома дрски. Године 1250. један од њих, Ајбек, смакао је султана Мелик-Афдал-Алију и прогласио се султаном. Династија мамелука званих „бахритити“ што значи војници реке, владала је до 1381. године. Тада је њу заменила друга династија мамелука Черкеза или мамелука Борђита који су били смештени у једној тврђави (борђ).

За време владавине ових мамелучких султана владала је пуна анархија у земљи и народ Египта их је увек нападао. Године 1517. отомански султан Селим заузео је Египат и Сирију и образовао мамелучко царство. За то време обесио је Туман-бега. У 18. веку било је око 9.000 мамелука. Њима су командовала 24 бега, који су стално били у неслози па је то наносило многе штете земљи.

Када је Наполеон заузео Египат, његов представник Клебер закључио је споразум са Мурат-бејом који је проглашен за султана Египта и постао вазал републике. Прилике су биле такве да се замало није створила и трећа династија мамелука. Године 1811. вице-краљ Египта Мехмед-Алија сакупио је мамелуке у једну тврђаву и све их побио. Неки су успели да побегну на разне стране.

Мамелуцима су у прво време називани хришћани који су били заробљени и преведени у ислам. У фигуративном и ироничном смислу реч мамелук означава фанатичног присталицу власти.

Овде доносимо напис Жана Ленорта, члана Француске академије наука о мамелуку Рустему који је као и други мамелуци био оснио, лукав и фанатик. Служио је у Наполеоновој гарди.

У Наполеоновој гарди било је Грка, Турака, Сиријца и црнаца које је Наполеон довео после похода на Египат. Они су уливали страх другим људима. Многи су имали женска имена: Ана, Роза, Стефани и слична. Од оружја су носили јатаган, пу-

шку, пиштољ и бодож, а говорили су разним језицима.

Најпопуларнији је био Рустем. Био је добро грађен, али мали растом. Увек се налазио поред Наполеона који га је срео у Каиру када је тражио водиче-домороце. По рођењу је био Бурђијанац, а пет пута је био продаван као роб.

— Генерал ме је прво повукао за уши — причао је доцније Рустем. — Затим ме је питао да ли знам да јашем и да рукујем сабљом. Када сам све то потврдио упитао ме је:

— Како ти је име?
— Јахија.
— То је турско име. Како си се звао у домовини?
— Рустем.
— Одсад да се тако зовеш.

— МАМЕЛУК-КОЊАНИК ИЗ РАНИЈИХ ВРЕМЕНА.

После овога Наполеон му је дао сабљу, пиштољ и рекао:
— Узми ово, и ја ћу даље о теби водити рачуна.

Отада је Рустем стално био његов прагилац. Када је Наполеон кретао за Париз, желео је да поведе и њега, али се Рустем изненада јавио после три дана размисљања код генерала.

— Зашто си дошао, Рустеме?
— упитао га је Наполеон.

— Забринут сам!
— Зашто?

— Кажу ми да ћу чим сти-
гнем у Француску бити по-
губљен. Ако је то истина он-
да желим да то одмах буде.

— То је глупост, не бој се
— умирио га је Наполеон.

Убрзо је Рустем постао крупна личност. Наполеон је имао у њега велико поверење. Године 1806. Рустем се оженио Францускињом, ћерком једног судије. Сви су њени били противни зато што је био друге вере, па је морао да интервенише и сам Наполеон.

Временом је Рустем постао јако богат. На повратку из Русије, Наполеон га је узео у своје саонице. Међутим, када је Наполеон абдицирао, он је одбио да пође с њим на Елбу. После дефинитивне абдикације Наполеона повукао се са својом породицом у провинцију и тамо умро у својој 64. години — 1845. За собом је оставио мемоаре које представљају документ за историчаре. На његовом гробу пише: „Овде почива Рустем Раза, бивши мамелук цара Наполеона, рођен у Тифлису, у покрајини Бурђијанској“

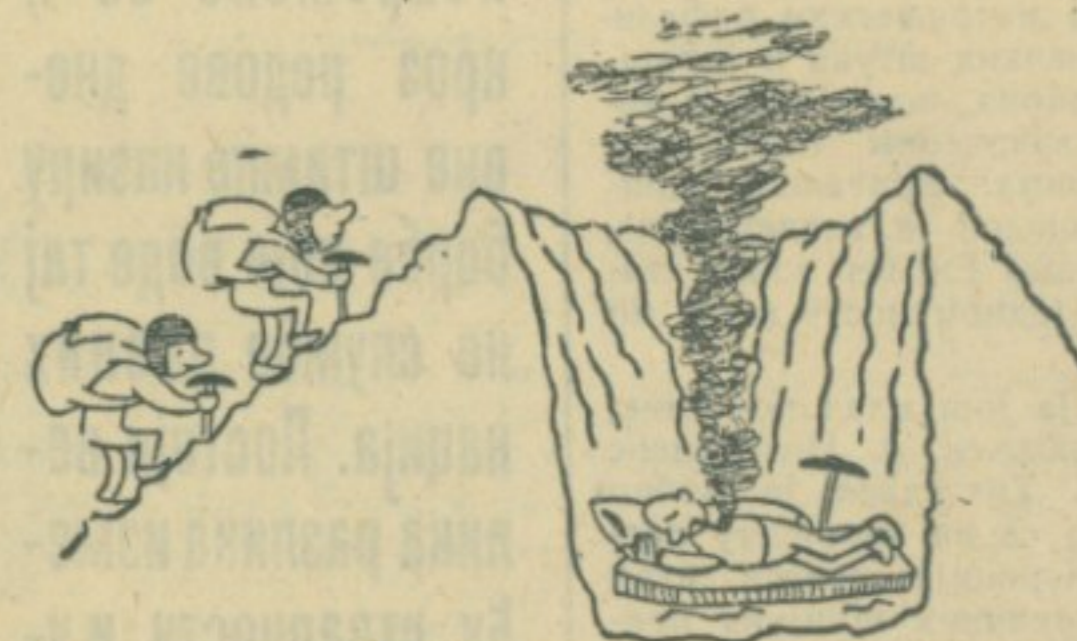
МАЛО СМЕХА

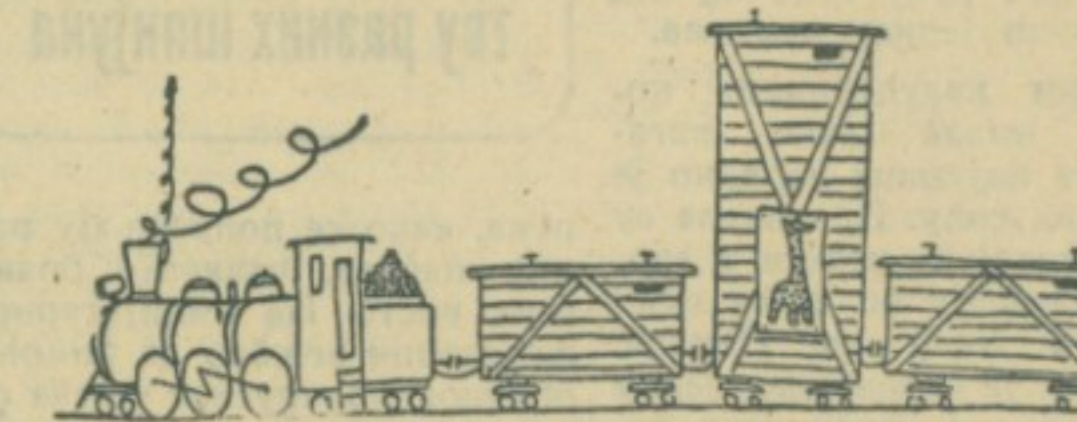
— ЈА САМ ВЕЋ УЛОВИЛА ЈЕДНУ.

— А ЛЕПО САМ МУ КАЗАЛА ДА НЕ МИРИШЕ КАКТУСИ!

БЕЗ РЕЧИ

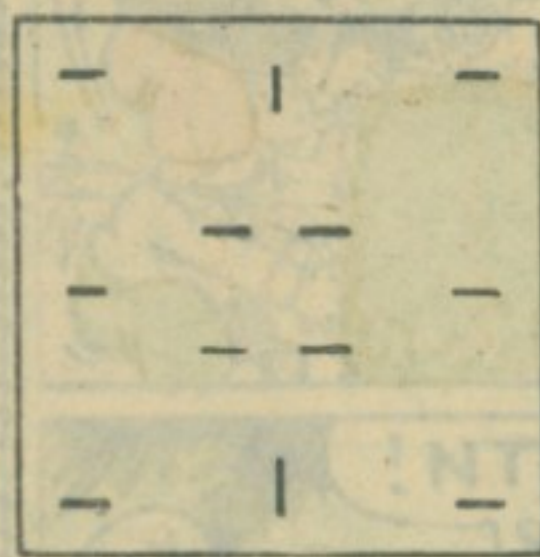
БЕЗ РЕЧИ

ГОДИНЕ 1800. МОДА МАМЕЛУКА БИЛА ЈЕ У ВЕЛИКОМ ЈЕКУ. НА СЛИЦИ СЕ ВИДИ КАКО ЈЕДНА ДАМА ИЗ ТОГ ВРЕМЕНА ВОДИ У ШЕЋЕЊУ СВОГ СИНЧИЋА ОБУЧЕНОГ КАО МАМЕЛУК. ГРАВИРА ЈЕ ИЗ ТОГ ВРЕМЕНА.

У СВЕТУ БРОЈЕВА И ФИГУРА

Проблеми за сваког

Сл. 1

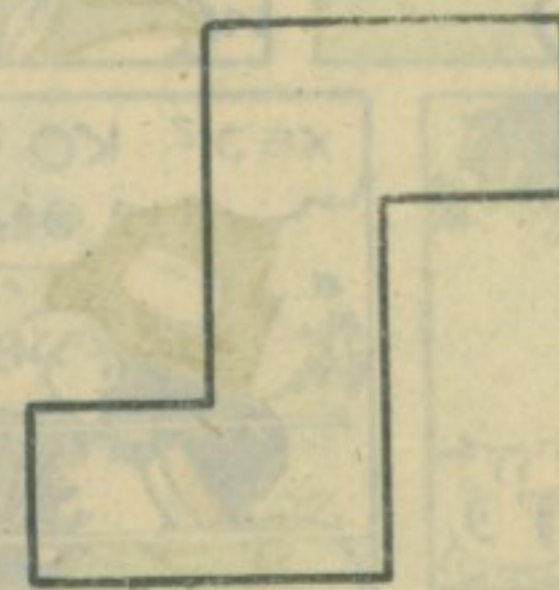
1. Један воћњак има облик квадрата. На средини сваке ивице воћњака и у сваком његовом углу засађена је по једна вошка а у средини воћњака четри вошке као што показује слика 2. Воћњак треба поделити на четири парцеле једнаких површина и једнаких облика, тако да у свакој парцели буде једнак број засађених вошка. Како ће изгледати та парцела?

2. Једна стона лампа са сијалицом стаје 1250 динара. Лампа је скупља од сијалице 1190 динара. Одговорите тачно, али без дугог размисљања колико стаје сијалица, а колико лампа.

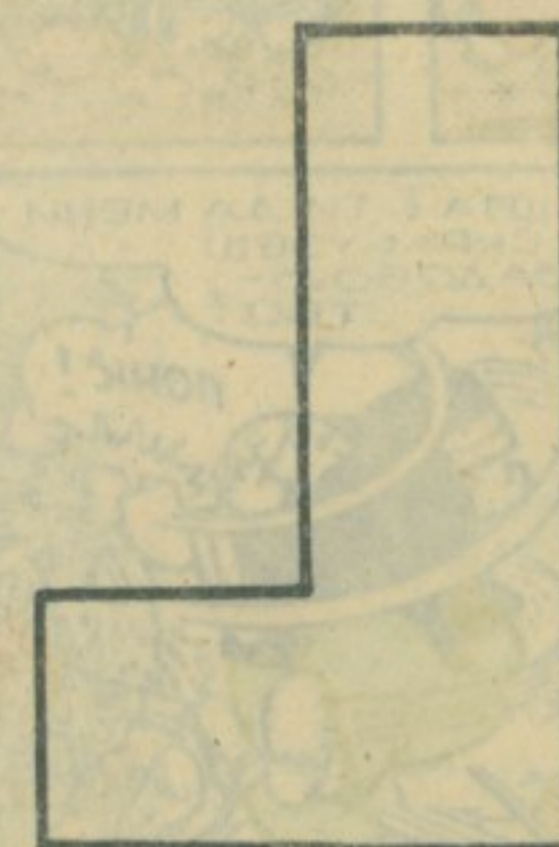
3. Ненад је запитао Брагислава: „За колико процена та порасте куповина моћ становништва, ако цена сваке ообе на тржишту падне најпре за 20%, па поново за 25%?“ Брагислав је кратко време пажљиво рачунао, па је затим одговорио: „Купов-

на моћ становништва у целини је порасла за 50%“. Да ли је Брагислав Ненаду тачно одговорио.

4. Ако од хартије направите четири фигуре као што показује слика 2 и четири фигуре као што показује сли-

Сл. 2

Сл. 3

ка 3, онда од тих осам фигура можете саставити квадрат. Како ћете сложити фигуре да бисте добили квадрат?

5. Не размисљајући дуго напишите хиљаду помоћу пет једнаких цифара.

ЗА МАЛОГ МАТУРАНТА

Ученик осмог разреда основне школе добио је као задатак да реши једначину:

$$\frac{x+3}{2-x} - 1 = \frac{2x+1}{5-x}$$

Он је поступио на следећи начин. Најпре је леву страну једначине свео на један разломак и добио

$$\frac{2x+1}{2-x} = \frac{2x+1}{5-x}$$

Затим је обе стране једначине помножио производом

$$(2-x) \cdot (5-x)$$

и добио

$$(2x+1)(5-x) = (2x+1)(2-x)$$

Најзад је последњу једначину поделио са $(2x+1)$, па је добио $5-x=2-x$ односно $5=2$

што је очигледно бесмислица. Објасни зашто је добио ту бесмислицу! Где је ученик у току рада погрешно?

Зрна знања

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ

Ако не можеш да постанеш цар, ти постани лекар (индијска).

Сиромашу је и свадбена ноћ кратка (пољска).

Кора једног дрвета не лепи се за друго дрво (етиопска).

Одсечена глава не састави се (турска).

Проучавајући самог себе ни ко није прошао славно (немачка).

И смех има мач (енглеска). Онај ко шије девојачку спрему поново постаје млад (руска).

Душа нема тајне коју она шаће не открије (кинеска).

Чини добро и не бој се (енглеска).

Не суди никад твом суседу (сијамска).

На пијаци се прода више јагњених кожа него кожа вукова (бугарска).

Значајна места праве велике људе још већим а мале још мањим (француска).

МИСЛИ ОСКАРА ВАЈЛДА

Надживи се све изузев смрти.

Млади су увек спремни да дају својим старијима право свог неискства.

Центлмен је онај ко не рањава никад осећања других сем ако се то догоди нехотице.

Проблем доколице је у томе — спречити друге да упру пасте нашу.

Проста задовољства су последње прибежиште компликованих људи.

Моралност је став који ми усвајамо за људе које не волимо.

Старији верују све, људи средњих година сумњају у све а млади знају све.

Нова лампа

Употребом натријума, талијума и још неких других хемијских супстанција америчка фирма Ценерал електрик је произвела нову металну гасну лампу која даје пет пута јачу светлост од обичне крушкасте сијалице. Због тога је ова лампа првенствено намењена осветљавању фабрика, улица, продавница и стадиона.

ОПАСНЕ СТАЗЕ...

ном. Захваљујући тим подацима британски ваздухопловство је уништило велику фабрику муниције и експлозива у Бержеру која је снабдевала немачку војску.

Средином јула Бач и неколико његових другова успели су да умакну из затвора. Пошто се пребацио у Шпанију доспео је у концентрациони логор у Миранди где се налазило 4.000 интернираца. Сваког дана је један немачки официр испитивао кривце логораша и пуштао понеког од њих на слободу. Бач га је некоко завароа и тако се ускоро нашао на путу за Лондон.

У то време је немачка шпијунажа правила чуда у Енглеској. Бач је одмах ступио у дејство и већ после неколико дана открио да се у ординарији једног истакнутог лондонског зубног лекара праве златне крунице и пломбе испод којих се сакривају важна тајна документа.

Најзначајнији успех је постигао кад је довео у заблуду једног немачког шпијуна који се убацно на истакнуто место у британском Црвеном крсту, и одатле неприметно али ревносно пратио кретање британских тенкова и оклопних јединица и бележио податке о њиховом броју. Да га насамари, Бач је у сарадњи са другови-

ма припремио план. На једној раскрсници где је шпијун имао осматрачницу — појавили су се британски тенкови, топови и оклопне трупе. Дефиле је трајао цео дан и целу ноћ: тенк за тенком, оклопна кола за оклопним колима, дивизије за дивизијом. Хитлер је после неколико дана добио извештај о огромним војним резервама Велике Британије. У ствари, за време тог четрдесеточасовног дефилеа смењивале су се јединице једне једине британске оклопне дивизије.

Свој последњи шпијунски подвиг Бач је извео 1943. године у Казабланци. Град је био препун разних играчица које су Немцима служиле за шпијунажу. Једна од њих је завртела главу истакнутом савезничком генералу. Али његов млади ордонанс официр се Бачу учинио непоуздан. По многим знацима му се чинило да су и он и она у служби Немаца.

Смислио је како да ослободи лаковерног генерала његове непоуздане околине. Приметно је да се младом официру играчица, а и он њој, допада и направно замку — да то и генерал види. Разјарен, он је отерао и њу и официра. Касније је утврђено да су обоје били опасни шпијунци.

НОВА ПРИМЕНА ОКЛОПА

Оштре ивице костију често наносе повреде месарима који черече заклану стокву. Заштитно одело је обично грubo и смета при раду. Мађарски институт за осигурање те хнике вада консултовао је зато... историчаре. Проучивши

конструкцију витешких оклопа, направљена су сада заштитна одела која облаче радници у предузећима мађарске индустрије меса. Направљено од алуминијумских влакана, одело је лако, меко, удобно при раду и штити од несрећних случајева.

ПСЕЋА ГУМА ЗА ЖВАКАЊЕ

Познато је да Французи и Енглези као ретко која друга нација воле псе.

Поред разних тргова на у којима се продаје одећа за псе, и за њихову исхрану специјалне паштете, поред познатог гробља за ове четвороношце, на коме су сем угинулих љубимаца покопане и стотине милиона франака у скупим споменицима и за одржавање гробља, сада се појавила још једна необична новина — гума за жвакање, израђена искључиво за псе.

Ваља одмах рећи да ова „псећа гума“ има исту намену као гума за жвакање намењена људима — да „забави уста“, а поред тога и да изврши дезинфекцију.

Тога мајског јутра 1940. године савезничке трупе су се, засипане бомбама и митраљеским рафалима немачких штурма и јуришних авиона, повлачиле у нeredу закрченим белгијским друмовима. Британски шпијун Лангдон је хладнокрвно, како само Енглези може, стајао на једном мосту и све мо трио.

Био је још млад почетник, тек примљен у Интелигенс сервис. Тих дана је добио вест да се на попришту ратних операција налази већи број немачких шпијуна прерушених у калуђерице. Преко његовог лица је прелетео једва приметан осмех задовољства када је угледао две доброћудне сестре како смерно скрштених руку седе на задњој клупи једног камiona.

Старим калуђерицама које су имале лако нагаврањене науснице наредно је да одмах сиђу. Противиле су се, призивајући небеса, и тврдили да морају по сваку цену стићи у Хавр пре Немаца. Лангдон је пронашао једну старију жену, француску избеглицу, и наредио калуђерицама да са њом оду у напуштenu крчму и свуку се. Престрашене оне су се, мрмљајући своје молитве, повиновале ипак наређењу. Из прикојка је Лангдон посматрао њихову кратко одсечену косу, бледу кожу на раменима и упале груди. Пошто се уверио да су калуђерице заиста жене, Лангдон им се збуњено извинуо.

Часне сестре су се на брзину обукле и изгубиле у прашина опште гужве. Нешто касније један војник пријавио је да је у напуштеној крчми пронашао црну ташну коју су калуђерице заборавиле. Лангдон је отворио ташну и, о чудо! — видео у њој електричну жицу, клештa, телефонске слушалнице и један револвер. Тек му је тада постало јасно да је насамарен. Калуђерице су биле жене-шпијунци, а он у свом савесном и доследном тумачењу вести није то претпоставио.

Кратко време после тога по слао је ратној команди пројект о организацији обавештајне службе на територији окупиране Француске. Предлог је заинтересовао његове претпостављене али је било потребно овог одушевљеног почетника припремити за тај тежак посао.

После два месеца напорне обуке омршавели Лангдон, који је добио име Бач, обрео се на другом крају Енглеске, крај једног језера. Ту је утио дешифровање тајних по-

Повремено се и кроз редове дневне штампе назиру борбе које воде тајне службе разних нација. Постоји велика разлика између стварности и улепшаних прича о подвизима и јунаштву разних шпијуна

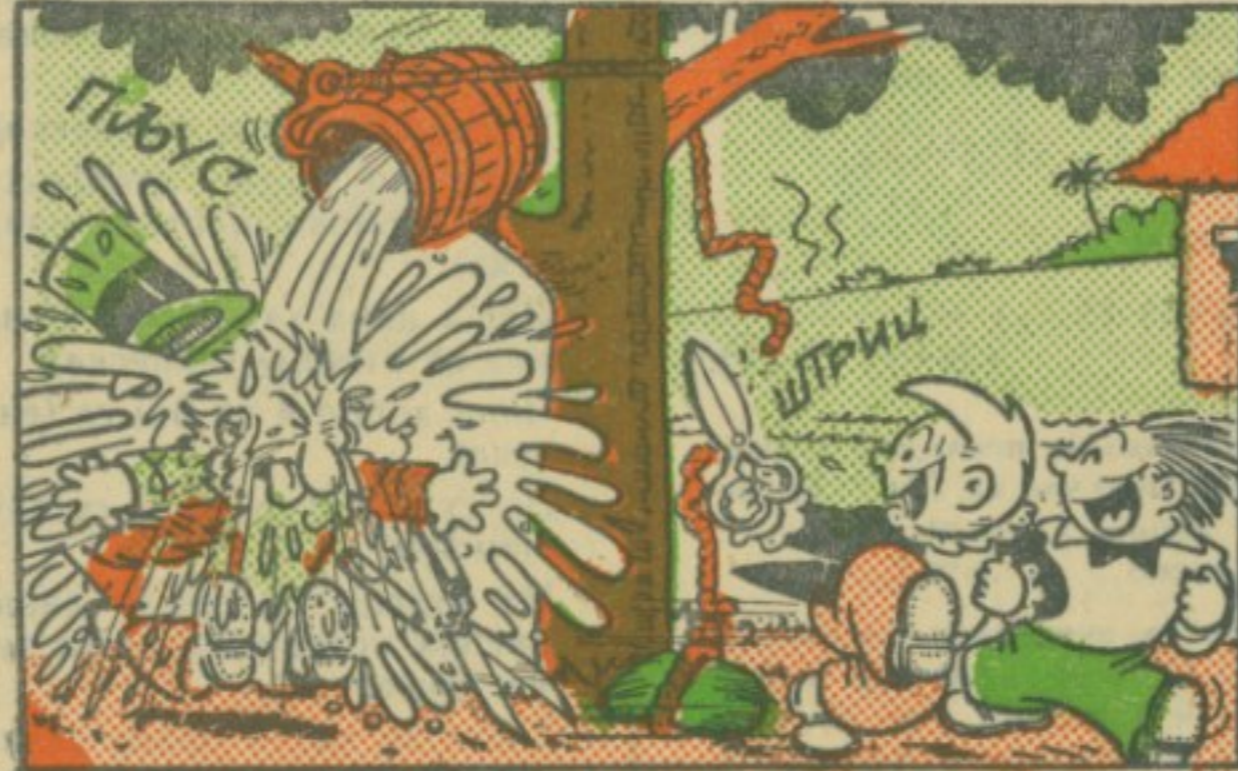
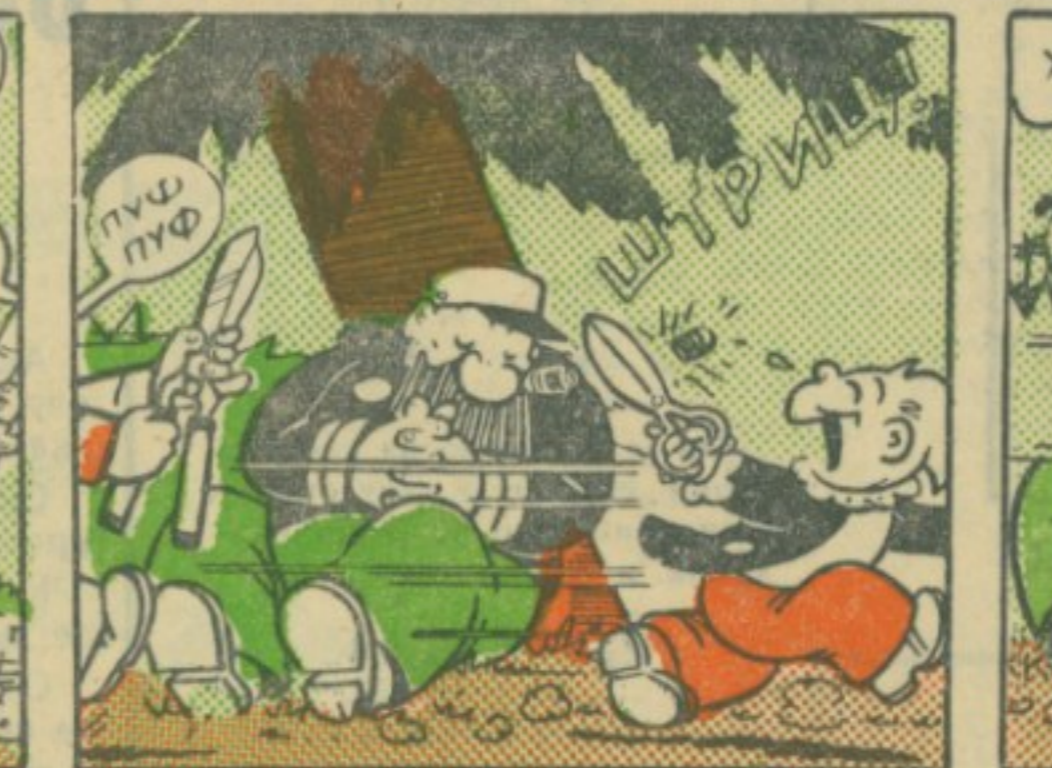
је службу шпијунаже која је преко поверљивих људи и канала у Француској ступила у непосредан контакт са Лондо

рука, како се поправљају радио-апарати, отварају браве свих врста. На минијатурној железници вежбао да помоћу обичног француског кључа онеспособи локомотиву или по моћу кишног мантила изазове искакање воза из шина; како да пређе границу без пасоша, сакрије документа и оружје. По завршетку курса сви ови питомци доказују на делу своју способност — искачу падобранима изнад Манчестра и упркос будности британске службе сигурности откривају имена и положај ратних бродова у ливерпулској луци и проналазе разне војне објекте. Бач је чак успео да се провуче поред стража на многим бродовима и да на цевима топова испише своје име.

Али главно искушење га је тек чекало. Да га у Француској нико не би препознао он се подвргао операцији: измењен му је облик браде и постао је тако преображен да га ни рођена мајка не би познала.

Међутим, и поред толиких припрема у Лиону га је чекало прво разочарање. С фалсификованим боновима за исхрану стао је у ред за хлеб. Чим је продавачица приметила његову карту шапнула му је да се фалсификат познаје. Муњевитом брзином је почео да се присећа разних научених начина за бекство, али девојка му је узела карту за снабдевање и смећећи се пружи-ла другу, исправну.

После неколико дана Бач је допао у нове тешкоће: док је у једној кафани у Вишију решавао укрштене речи пришла су му три наоружана полицајца и ухапсила га. Неко га је очигледно одао. Али он у затвору није мировао. После десетак дана организовао

»Ирма« исцрбаба седвише

Ова направа чудног изгледа названа је Ирма Немирко. Ирмин посао се састоји у томе да испробава седишта направљена за позоришта, школе и аутобусе у фабрици седишта у Гранд Репиду у САД. Ирма уме да прави све покрете које

може на столицама да изведе немиран дечак или младић тежак око 65 кг. Она се клати, љуља, бацака. Пет часова ње них несташулка одговара упо треби школског седишта у току 2 године.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) једна Корнејева драма; 3) узвик; 6) амблем; 7) холандски шахиста; 9) шпански новац; 11) име нашег на родног хероја; 12) пешкир; 14) планинска ослугласница; 15) два сугласника; 16) шаховска фигура; 17) дршка на виолини; 18) додаток; 20) врста женског гласа; 21) отац (слов); 22) свеца; 23) река у Перуу; 24) део библијских трага; 26) хемиски знак за рутенијум; 27) лична именина; 28) два слова; 29) троцифрен број; 31) једна електрола; 33) главни град Еквadora; 35) индиго биља; 36) једна од САД; 37) птица грабливица; 38) личност из Толстојевог романа; 39) један инсект.

Усправно: 1) драма П. Голвордја; 2) наша река; 3) француски сликар (18. в.); 4) музички инструмент; 5) свезнање; 6) наша река; 8) река у Румунији; 10) деча играчка; 13) врста јела; 19) грчко слово; 20) лука у Израелу; 22) главни град суседне државе; 23) острво у Атлантском океану, западно од Британије; 24) област на Сицилији; 25) наша планина; 30) име нашег књижевника („Цицибан“); 32) холандски физичар, добитник Нобелове награде; 34) позната заменица.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
Водоравно: 1) сом; 4) лик; 7) рибарство; 10) ина; 11) дар; 12) бл; 13) Гиш; 15) де; 16) ерап; 18) на; 40) жб.

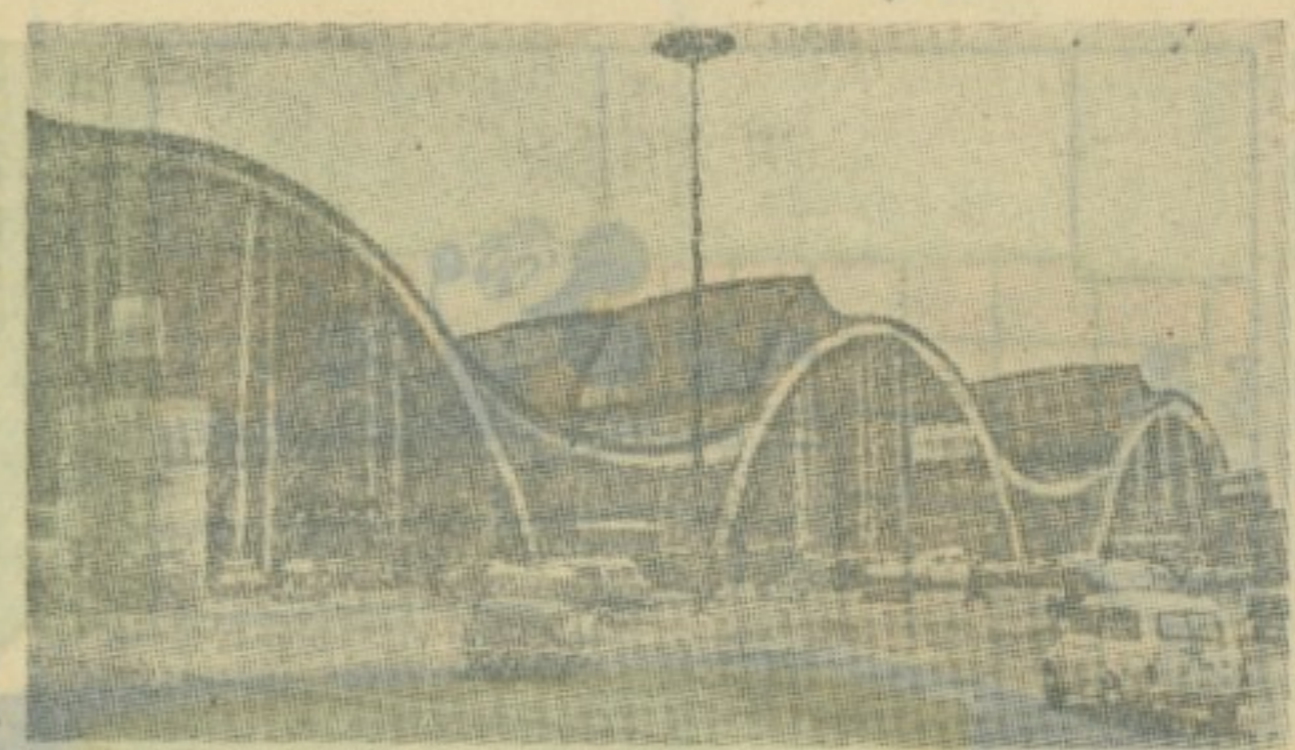

Усправно: 1) Синдра; 2) оба; 3) ма; 4) лс; 5) игд; 6) квалар; 7) рибе; 8) РАИ; 9) Орел; 13) греч; 14) шаран; 17) Ард; 19) Мур; 23) кужољ; 24) столар; 26) Крвава; 27) скуша; 28) „Ош“; 29) вна; 30) тепих; 32) Ђиг; 33) рак; 38) на; 40) жб.

ДО ПИЈАЦЕ — ВОЗОВИМА И БРОДОВИМА

У скоро, тачно на хиљадугодишњицу прве слободне пијаце, у Хамбургу ће се отворити нова пијаца, највећа и најмодернија у Западној Немачкој. Три огромне хале са полукружним крововима заузимају површину од 250.000 м². Око овог новог пијачног центра налазе се остале помоћне зграде потребне једном оваквом адању.

Површина од 90.000 м² је резервисана само за возила. Железничка пруга дуга 2100 метара повезује разна складишта а на пет перона се врши истовар и утовар робе из 200 вагона. Пруга је удаљена од центра Хамбурга свега неких 100 метара, а толико отприлике и од саме луке. За време пијачних дана 25 бродова са капацитетом од 150 тона могу да пристану у непосредној близини пијаце. Осим тога и велики транспортни камиони за Хановер

и Бремен налазе се у близини.

Главна хала заузима простор од 40.000 м² у којој може да се размести 430 тезги. Испод хале налазе се магацини хладњаче и одељење за пречишћавање воћа. Овај део је повезан са кејовима помоћу три тунела, а одељак за продају са два огромна

лифта, 8 степеништа и четири специјалне рампе за електрична возила.

Извођачи овог модерног гигантског центра надају се да ће тако олакшати снабдевање 1.800.000 грађана Хамбурга као и 1,5 милион оних чии економски живот зависи од овог града.

Велика хамбуршка пијаца се налази у правом геометријском центру производње воћа и поврћа из Северне Немачке. Поред тога хамбуршка лука се сматра као најважнија немачка увозна лука воћа и поврћа које долази из ваневропских земаља. То не смета да ова пијаца прими осим тога и робу путевима и железницом и из европских земаља. У 1961. години, на пример, кроз Хамбург је прошло више од 900.000 тона воћа и поврћа.

Изградња ове пијаце трајала је више од 8 година и стајала око 90 милиона немачких марака. Очекује се да ће нова пијаца привући око 6000 гростца, 300 независних трговаца, 3000 мањих и више од 2000 лутајућих.

ФОТО — СОНДА ЗА СРЦЕ

Једна група шведских хирурга из Каролинине болнице у Штокхолму израдила је, под руководством доктора Ерика Карленса и Тоостена Силамбера, један нов апарат помоћу кога се може снимити у боји унутрашњост срца, а да се оно не отвара. Танки, савитљиви апарат увлачи се у срце кроз горњу шупљу вену. У срцу се затим надвја један изванредно танак и потпуно прозиран балон који истисне крв и пољуби се за унутрашње зидове срца које тала, у тренутку снимања, осветли сибишна синилица уграђена у апарат. Ова нова счана фото-сонда треба да служи за то да се код разних отворда на зидовима срца отворде најбоље могућности за хи

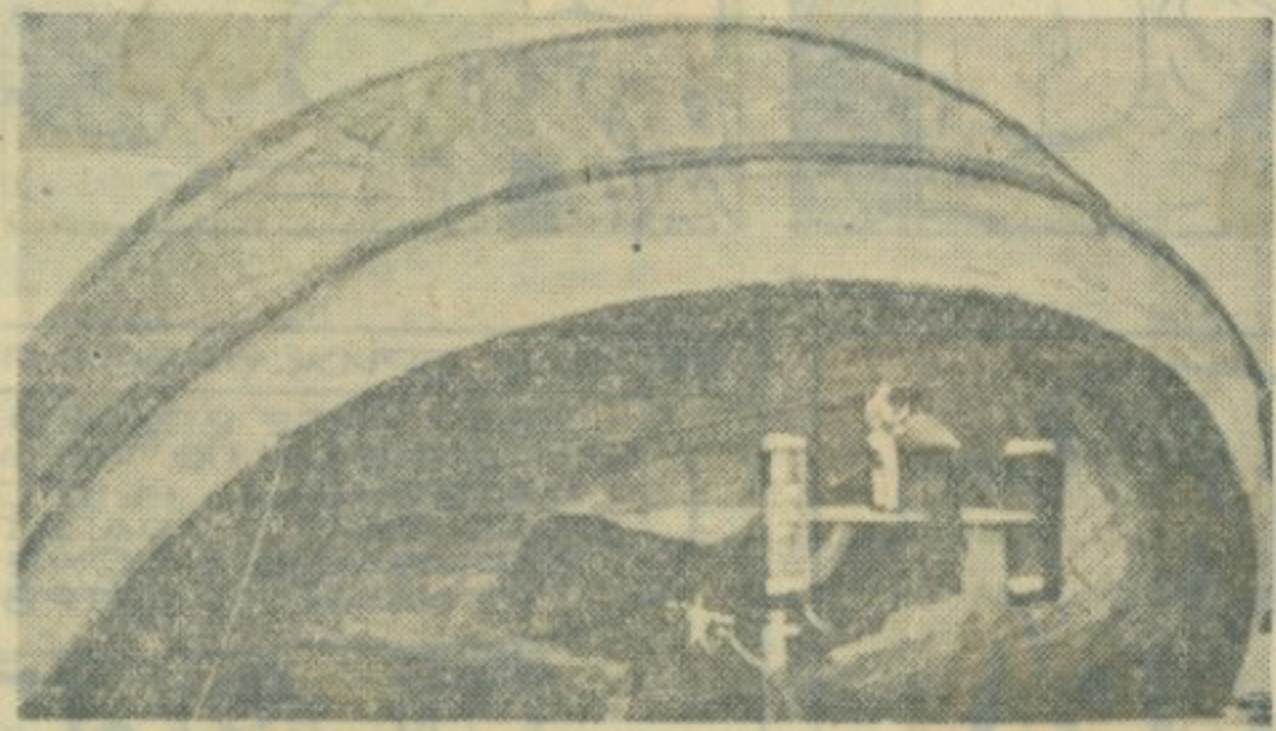
руршкву интервенцију. Апарат ће бити приказан на конгресу кардиолога који треба ускоро да се одржи у Штокхолму.

И за то конкурс...

Амерички општински одбори расписали су конкурс са наградама у новцу за најбоља решења — како уклонити ђубре из градова. Све већа опасност — до уништења прети градовима, уколико се брзо не нађе неки повољан начин да га се ослободе.

Више вина него воде

У Манчи, завичају Дон Кихота, постоји једна знаменитост готово исто толико велика као што је и сам „витез тужног лика“. Наиме, приликом оправке једне цркве утврђено је да се пре неколико стотина година у овом крају малтер за зидање првио сасвим другачије него данас. Хемиском анализом загонетка је решена: малтер се мешао са вином, јер је вла дала велика оскудица у води. Додуше, у сунчању Манчи и данас има више вина него воде, али се оно ипак не употребљава за прављење малтера.

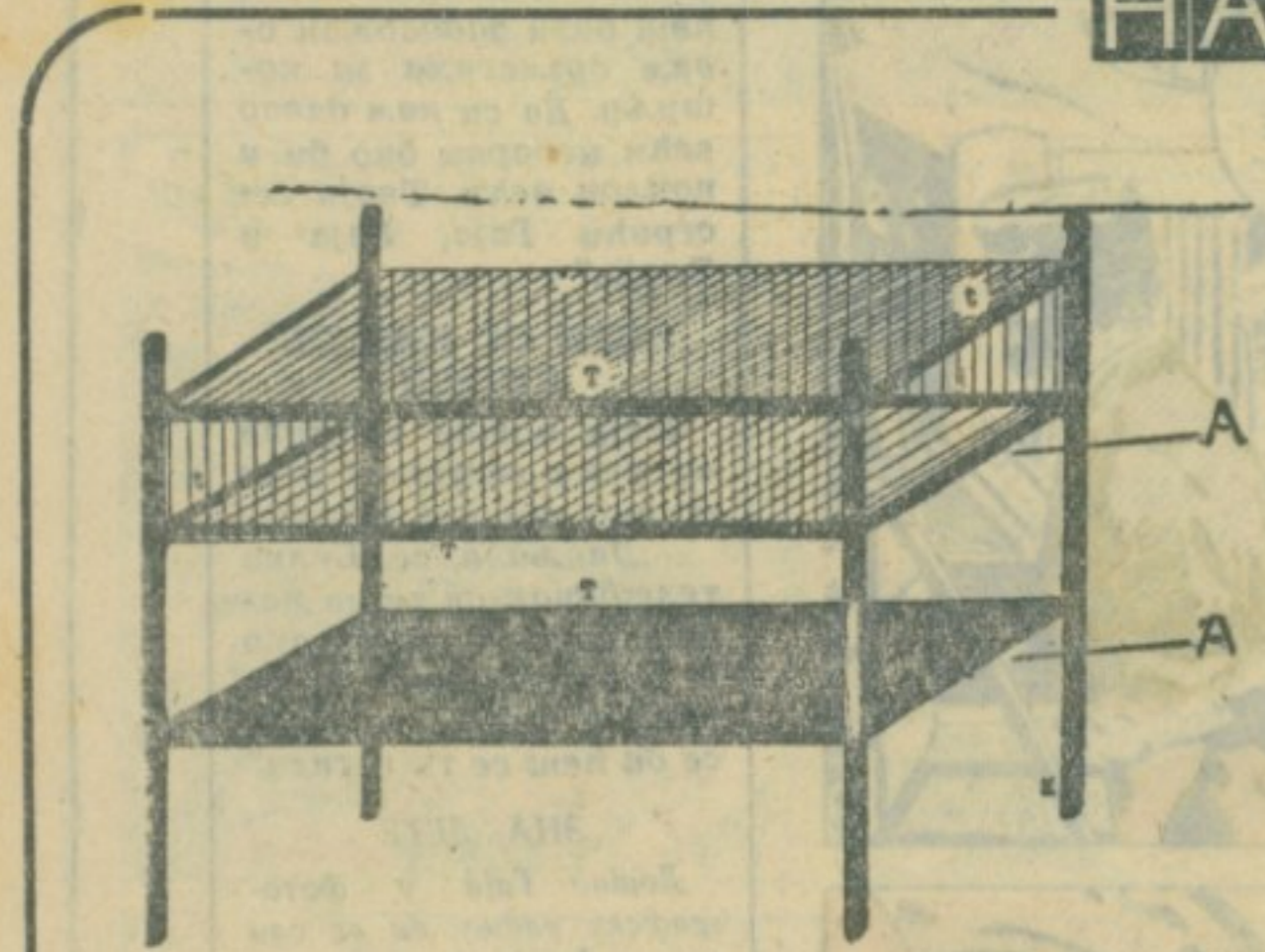

ПОРТАБА ХАНГАР

Овај хангар за хеликоптере тежак 3 тоне а висок 11 метара, може се лако транспортовати камионом јер се склапа као хармоника. Кад је по-

стављен има облик полулопте јер га држи костур од челичних ребара а надува се помоћу мале пумпе од 1,5 коњске снаге.

НАПРАВИ САМ

СТОЧИЋ ЗА ПЛОЧЕ

Ако водите грамофонске плоче, пошто су оне веома крхке најбоље је да за њих направите посебан сточић у коме ће их држати. Како су у трговинама они прилично скупи, а ви сада имате доста слободног времена, можете спојити корисно и лепо, и сами га направити. То је једноставан посао али ипак захтева стрпљење.

Најпре направите „ноге“ од дрвета добро изглачаног које су на нашем цртежу обележене са М, а чија висина треба да буде толика да могу стати два реда усправно постављених плоча. Према томе размак зависи од највећег пречника плоче коју већ имате или у догледно време желите да купите. „Ноге“ од

сточића повежите са 6 дугачких пречага обележених са Т и са шест краћих обележених малим т, мало дужих него пречник највеће плоче. Уосталом, то све видите јасно и на нашем цртежу.

То је костур вашег сточића. Начините сада два дна од шперплоче обележене великим А и поставите их као на нашем цртежу. После тога обавијте танким влакнима од најлона у боји прво доњу полицу — као да обавијате кутију од шибца, а онда и горњу. Пазите само да између редова влакана увек буде по 10 милиметара размака та ко да се без тежкоће а и без оштећења може увући и извући свака плоча.

СИТНА ЗНАЊА

Ако желите да обојите гвозде у црно, онда ћете то постићи повезу раствора који се састоји од: једног литра воде, 60 грама бакарног сулфата и 60 грама амонијака. Све то треба закиселити винском киселином. Гвозде се маже суштером замоченим у тај раствор, а после тога се опере водом.

За израду такозваног марсејског сапуна у фабрикама се употребљава следећи материјал: 500 кг сејтина, 250 килограма архиновог уља, 250 килограма сада и 167 килограма натријевог хидроксида. У домаћинству се узму исти састојци у истом размеру, али мањим количинама.

Ако желите да вам сапун има одређену боју онда го можете постићи додајући материји од које се прави сапун ове боје: за црвен сапун употребите цинобер, за жут — окер, за зелен — флорофил, за плава — ултрамарин и тако даље.

Крем за лице „Симон“ добићете од ове смеси: 4 грама цинковог оксида, 4 грама штирика, 20 грама глицерина, 20 грама ланолина, 10 грама баденовог уља, 8 гр уља љубичице и 2—6 грама ароматичног шпиритуса. Све се то добро промеша.

Лепак за кожу добићете овако: растопите 50 грама туткала и 50 грама терпентина. Овоме додајте густу кашу направљену од 100 грама штирика са мало воде. Све се то кува док се не добије паста.

КАКО ДА ПОПРАВИТЕ ПРЕДМЕТ ОД АЛУМИНИЈУМА

Мале рупе на предметима израђеним од латик метала можете да „закрипте“ на тај начин што ћете их чекљиком пажљиво ископати на наконву; то јест удараћете чекљиком пажљиво и не претрине јако суда око отвора, тако да ће се метал на том месту закалити.

Ведрa и други предмети направљени на овај начин могу да вам послуже још годинудве.

КРЕДА ЗА СТАКЛО

При раду са стаклом често је неопходно извући на весту линије разних боја. Ево неколико рецепата за справљање креда у боји којима се може писати по стаклу.

Црна креда: 4 дела пчелињег воска, 1 део говеђег лоја и 1 део црне чајне из сулулдара пећни или штедњака.

Бела креда: 2 дела пчелињег воска, 1 део лоја, 4 дела оловног белила.

Плава креда: 5 делова пчелињег воска, 2 дела лоја, 15 делова плаве боје.

ПРОБАЈТЕ И ОВО

На две стаклене чаше исте висине наместите комад папира (цртеж број 1), а затим на овај папир поставите трећу чашу. Како ћете то урадити? Упитајте за мишљење ваше другове а ако се нико од њих не може да досети, погледајте наш цртеж број 2. Видите како папир треба да буде испресавијан да би се чаша на њему одржала!

Јесће ли век члм да...

... у Лијежу у Белгији, крајем 10. века чувеном витезу Колину — званом „топуз“ због топуза којим се вешто служио у борбама — у једној бици су избијена оба ока. Вођен својим

штитоношама он, након слепа, храбро је настао да се бори до краја. Као последина овог догађаја настала је деча игра „жмурке“ у којој се детету везују или покривају очи док се остала деца скривају.

... број становника париске области, са својих 8.500.000 је већи него укупан број становника Шведске или Швајцарске а готово исти

као Белгије. У Паризу најгушћа насељеност прелази 1.200 становника по хектару.

... Фернандел је једини глумца на свету који је „доспео“ у Лувр. Једна дрвена статуа египатске антике од пре 3000 година представља једног безименог савременика IV династије који је невероватно сличан Фернанделу.

... У Француској просечан век човека износи 56 година.

... становништво острва Мен у ирском мору је ожалашћено што

Једна од главних туристичких атракција њиховог острва нестаје: мачке без репова јер их истискују обичне. Да би сачувала чисту расу ових мачака без репова управа острва је заштићена 13 мушјака и 13 женки за одржавање врсте.

... према неким статистикама 75% станова

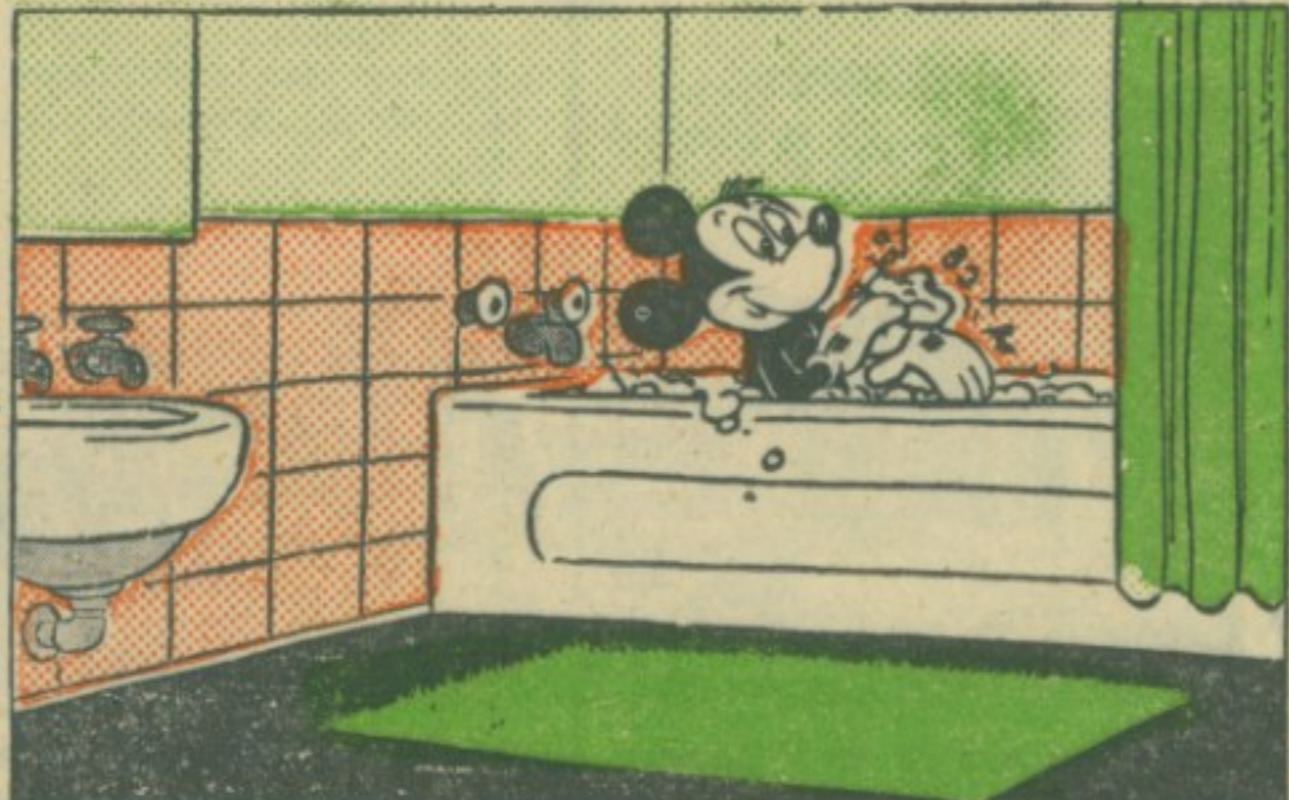

у великим градовима се ма текућу воду.

... кљунорог, велика птица са ројастим израштајама на глави и огромним кљуном прави је конструктор „јакних утврђења“. Кад нађе у неком старом дрвету усред афричке или азијске степе пространу шупљину која одговара његовом расту, а то није увек лако јер су понеки кљунорози много већи и од највећег гаврана — женка улази унутра. Мужјак тада зазида блатом улаз, остављајући женки само узан прорез кроз који јој дотура храну право у кљун док она лежи на јајима а и доцније потомству, све док млади нису у стању да сами полете.

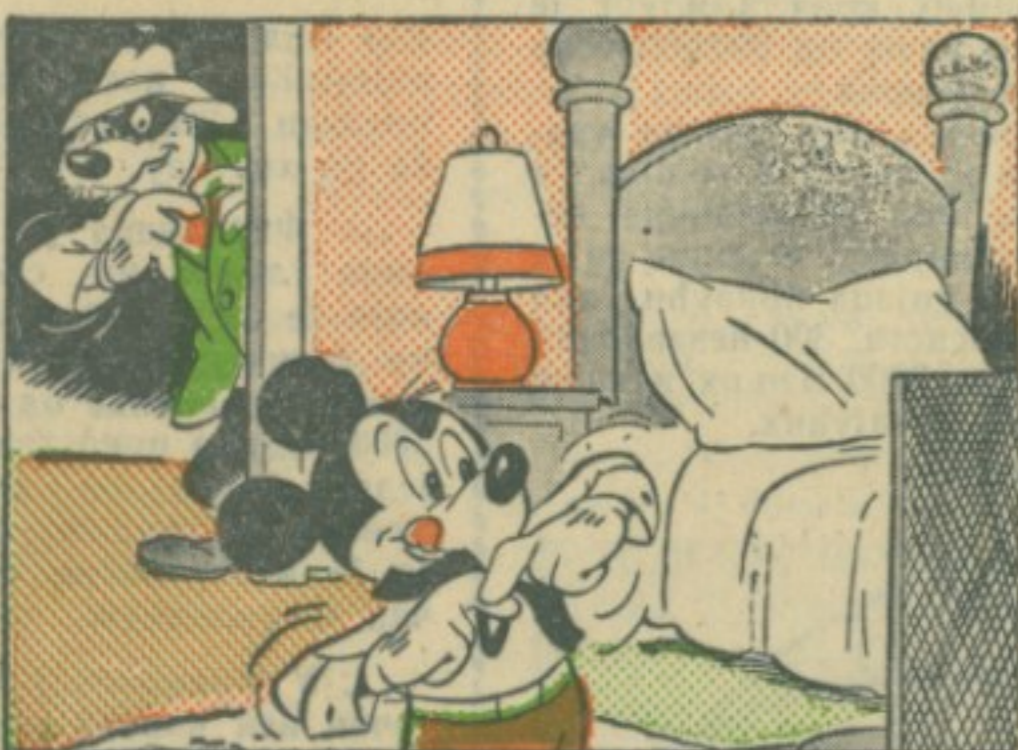
... реч „мајмун“ арапског је порекла и у ствари значи „срећко“.

САД ДОЛАЗИ
НАЈТЕЖИ
ДЕО...
КРАВАТА!

ТО ПРОКЛЕТО ВЕЧЕРЊЕ
ОДЕЛО УВЕК МИ ПОКВАРИ
РАСПОЛОЖЕЊЕ!

ДАЈ ТО
ОВАМО!
ИЗГУБИХ
НЕКЕ ПО-
СМАТРА-
ЈУКИ ТЕ!

ПОСЛЕ БРИЖЛИВОГ ПРЕГЛЕДА ОШТЕКЕНОГ АВИОНА ...
КВАР НИЈЕ ВЕЛИКИ... АЛИ, БИМЕ МИ ПОТРЕБАН НЕКИ МАТЕРИЈАЛ... НЕШТО АЛУМИНИЈУМА И АПАРАТ ЗА ЗАВАРИВАЊЕ? МОЖЕ ЛИ СЕ ТО НАћи НА ОСТРВУ?
ДА! ИМАМО ТО У МАГАЦИНУ!

БАС ДВОЈИЦА... ПОБИТЕ СА МНОМ ДО МАГАЦИНА! ПРИДАВИЛИ СТЕ СЕ ЗА РАД... ТРЕБА ДА ЗАПНЕТЕ!
НАРЕДНИЦЕ, НИСИ МОГАО ДА НАМ УЧИНИШ БОЉУ УСЛУГУ!

АЛУМИНИЈУМ И АПАРАТ ЗА ЗАВАРИВАЊЕ НАЈЧЕТЕ У ТОМ УГЛУ... БРЗО САМО... МАЈОР ЖЕЛИ ДА СЕ АВИОН ОПРАВИ ШТО ЈЕ МОГУЋНО ПРЕ!

ХЕЈ, РИСЕ... ПОМОЗИ МИ... ОВО ЈЕ УЖАСНО ТЕШКО...
АХА... ОДМАХ ДОЛАЗИМ...

ОДЛИЧНО... ЈОШ НЕКОЛИКО ПУТА ДА УБЕМС У МАГАЦИЈУ... И МОЈ ПЛАН ЋЕ УСПЕТИ!

У СУМРАК...
У РЕДУ, МОМЦИ! ЗА ДАНАС ЈЕ ДОСТА... ДА НЕ КВАРИМО ОЧИ ПО МРАКУ!

Ква-Ква!

Уређује Паја Патак

ПРЕМА ЦЕПУ И ПОКЛОН

Добро Паја Патак за рођендан поклоњ од својих сестрића и уз њега на цедуљици овакву честитку:

„Драги ујка Пајо, желимо ти срећан рођендан и надамо се да ћеш бити задовољан овим дугметима за кошуљу. Да си нам давао већи цепарац био би и поклоњ већи. Твоји сестрићи Гаја, Раја и Влаја.”

СЕТИ СЕ КАД СЕ СЕТИШ

Паја пошао од куће на неки састанак и оставио поруку Паги: „Јављала се Белка телефоном да те на нешто подсети, али како је у међувремену заборавила шта је то, нада се да ћеш се ти сетити.”

ЗНА ДЕТЕ

Дошао Гаја у фотографску радњу да се слика за ђачку легитимацију. Фотограф, видевши га онако малог, обрати му се као сасвим малој деци:

— Пази, мали, сад ће изаћи птичица, погледај, ку-ку!

— Боље бисте учинили да обратите пажњу на експозицију, да погледате у објектив и фотоелектричну хелију, него што ми причате приче за малу децу — рече озбиљно Гаја.